Ч. 284 (15.085). Львів, четвер 22. грудня 1938. Оплата почтова піддержана ґотівкою. Рік LXI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-11
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телеґр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
Вазну Чеських Легіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.50 зол.
чвертьрічно 15.00
піврічно 30.00
річно 60.00
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Віденське рішення справедливе й остаточне.

Заява мін. Чяна в Будапешті.

Пресова Служба Карпатської України повідомляє, що мадярський міністр закордонних справ граф Чакі видав бенкет у честь італійського міністра закордонних справ ґрафа Чяна. Мін. Чяно промовляв на тому бенкеті

і заявив, що віденський присуд усунув болючі питання в Середущій Европі.

Домагання Мадярщини поладнано за згодою Німеччини та Італії справедливо. Із заяви мін. Чяна виходить, що віденське рішення не лиш справедливе, але й остаточне та що всі концепції спільного польсько-мадярського кордону відпадають

На Різдво почне працювати радіовисильня в Хусті.

Вузьке та довге положення Карпатської України вже давно вимагало, щоб на тій території побудувати відповідно сильну радіовисильню, щоб її можна було чути і на слабші приймачі чи детектори, розкинені ще й досі доволі рідко по селах.

Ще давніше почали будувати радіовисильню для Закарпаття на Стрипськім Верху, недалеко Ужгороду, яка мала відповісти всім вимогам. Зі села Оноківців вибудували були навіть 11-кільометрову дорогу до міста, в якім почали теж ставити адміністраційний будинок. З новим роком мала початися правильна праця в ужгородській радіовисильні. Дальшу будову тієї радіовисильні перед двома місяцями припинили. Дорога стала у пригоді при будові відноги від головного гостинця Ужгород—Мукачів, на відтинку від Собранців до Середнього.

В Карпатській Україні залишилося тепер лиш поверх 3.000 радіослухачів. Важко так прихапцем побудувати на іншому місці Карпатської України сильну радіовисильню, що її булоб чути в цілій Европі, бо така будова вимагалаб найменше 20 міліонів чеських корон будівельного вкладу та крім того 3—4 міліони ч. к. річного вкладу. Тому найкращі конструктори **швидко будують тимчасову радіовисильню, яка буде передавати програми з Хусту,** хоч і в слабшім засягу. Всеж нова радіовисильня виконає якслід своє головне завдання і її можна буде добре чути на цілій території Карпатської України. **Технічні сили державних почт з Праги та заступник ф-ми „Мікрофон" заявили, представникам карпатоукраїнської влади, що на українські Різдвяні Свята ц. р. можна буде вже нову радіовисильню в Хусті пустити в рух.**

Нова радіовисильня причиниться до наладнання швидшої інформативної обслуги держави та до спопуляризування радіофонії в карпатоукраїнських селах, в яких вона щойно в початках.

Гостинець Іршава -- Перечин вже готовий.

20. ц. м. віддали до ужитку новозбудований гостинець, що лучить Іршаву з Перечином. На заході він лучиться з комунікаційною мережею Словаччини та уможливлює дуже догідну автобусову сполуку між Хустом і заходом. Новий гостинець, вибудуваний до півтора місяця після евакуації Ужгороду, становить головну комунікаційну артерію південного Закарпаття.

ДАЛЬШІ ДОСЛІДИ НАД МІНЕРАЛЬНИМИ БАГАТСТВАМИ.

До Хусту приїхав професор берлінського університету Крайч, що переведе довші досліди над можливістю експльоатації природних багатств краю.

БУДОВА ПРИМІЩЕНЬ НА ДЕРЖАВНІ УРЯДИ В ХУСТІ.

Пресова служба Карпатської України інформує про розбудову Хусту на столицю держави. Тепер викінчують два великі вуличні бльоки, де примістять державні уряди.

РУМУНІЯ РОЗБУДУЄ КОМУНІКАЦІЮ З КАРПАТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ.

Як подає „Праґер Прессе", румунський уряд приступив до розбудови шляхів на Карпатську Україну, призначив на це покищо 2,500.000 леїв кредиту та розписав конкурс на оферти.

—o—

Карпатська Україна має запевнене прохарчування до березня.

На засіданні господарської комісії Карпатської України 20. м. стверджено, що Карпатська Україна **має припаси збіжжа й інших харчів,** які вистарчать до березня 1939 р. Також поточних матеріялів є досить.

ЗІЗД ІРШАВСЬКОЇ ОКРУГИ.

В Іршаві відбувся окружний зїзд „Січей", **на якім масово зїхалася доокружна молодь,** проявляючи велике зацікавлення цією організацією народньої оборони.

ПРЕДСТАВНИК УРЯДУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ У ПРЕМІЄРА СЛОВАЧЧИНИ.

Представник карпато-українського уряду Гусній відвідав прем'єра о. д-ра Тіса та обговорив з ним низку справ, які торкаються українсько-словацького співжиття.

„На випадок великих політичних змін..."

(З приводу ендецьких тез у справі Унії).

Львів, 21. грудня 1938.

(К.) Вчора зреферували ми в „Ділі" передовицю зі „Слова Народового" з 19. ц. м. і назвали думки, висловлені в цій передовиці, „ендецькими тезами в справі Унії". Обчімхані з колючок і неясностей є це такі тези: 1) рішати при „наверненні" Східної Европи буде Москва або бодай Київ і російські прихильники Заходу, а не митр. Шептицький та унійні периферії, себто Львів, чи Дубно; 2) зні „український напрямок" серед „русинів", зні навіть український нарід не зможе „на випадок великих політичних змін" бути „носієм католицизму" в ширшому розумінні. Іншими словами (цієї думки ясно не висказує „Слово Народове") релігійно-обрядовий тип католицизму — гр.-катол. Церква — витворений українським народом, не буде тією атракційною силою, якої можнаб ужити для прискорення поєднання Східної і Західної Церкви.

Порушені тут питання — хоч їх у цій поважній формі „Сл. Народове" не поставило — незвичайно важливі. Вони мають свою кількасотлітню історію і є складниками, здається, одної з найтрудніших проблем, які знає Вселенська Церква — проблеми універсальної Унії. Тому, хоч у свою чергу вступаємо у полеміку зі „Словом Народовим", проте ставимо собі далеко менші завдання. Цих питань передовсім не хочемо вичерпувати. Адже з ними не дала собі ради унійна література, напевно старша від Фльорентійської Унії (1439 р.)! Нас дивує „тупет" п. (р), який стилем „горох з капустою" розправляється з цими справами кількома поверховними та злосливими фразами і, здається, думає, що настрашив ненависним собі „українським напрямком" далекий Рим. Наше завдання простіше: хочемо зробити деякі історичні пригадки, які сьогодні без сумніву стають знову актуальними.

Отож нині це вже **безпірна історична правда, що ні Москва ні Польща ніколи Унії не хотіли.** З причин зовсім простих, бо політичних: Унія — це була безсумнівно форма окремішньої релігійної культури, створена українським народом, яка сприяла **кристалізації окремого національного українського типу.** Він — цей окремішний український національний тип — викристалізовується на перехресті двох експансій: політичної польсько-московської і релігійної римсько-византійської. І тому сьогодні, з історичної перспективи, стає зрозуміла не лише політична збіжність інтересів польського й московського народу, але й релігійна — оскільки на шляху дій цих інтересів виростав третій — інтерес українського народу. Тому саме Фльорентійську Унію, **першу спробу унії універсальної, яка зберігала повну рівноправність обох обрядів, латинського і грецького,** провалили оба політичні партнери, православний московський князь Василь Василевич і католицький польський король Казимир Ягайлович. Польський історик Фльорентійської Унії А. Левіцкі пише з цього приводу: „W Polsce chciano unji kościelnej na Rusi, ale nie takiej jaka we Florencji orzwała do skutku.

t: j: z jednością wiary, ale różnicą obrządku... Zniósł ją dobrowolnie nie kto inny, tylko sam katolicki król i, jak się zdaje, katolicki biskup wileński"*).

Не підлягає сумніву, що колиб створено у Фльоренції релігійно-обрядовий Андрусів, себто колиб там створено зразок унії, в якій українську Церкву позбавленоб її церковно-культурної індивідуальности, тоді поширюванню такої „унії" не перешкоджав би ані московський князь ані польський король.

У цьому історичному ствердженні скривається ключ до зрозуміння і розвязки складного питання **Унії на наших землях.** Підкреслюємо: на наших землях, бо безперечно справа поєднання московсько - православної Церкви з католицькою — це зовсім окреме питання. Ось те історичне ствердження вияснює, чому справа Унії все стрягла на мілині, коли римський католицизм 1) утотожнював себе з якоюнебудь політичною експанзією на наші землі; 2) в релігійно - обрядовому сенсі намагався поширюватись місійним шляхом, себто „здолини", а не через порозуміння чи відповідний акт з релігійною верхівкою нез'єдинених Церков. Ці дві помилки роблено нераз у минулому, роблять її і сьогодні. Після упадку Галицько-Волинської Держави католицькі держави, Польща й Угорщина, намагалися „здобути" її і для католицизму римського обряду, утотожнюючи релігійну експанзію з національною. Однак це справи поширення римо-католицизму не розвязало. Навпаки, відтоді датується важка боротьба двох культур на нашій території, що на релігійному відтинку від „периферії" загрожує великій справі Унії. Бо відтоді зроджуються концепції, яких пропаґатором є сьогодні „С. Народове", а саме: що лише боротьбою з „українським напрямком" можливе поширення католицизму та що Східну Европу можна навернути лише „від сторони міста Москви". Сьогодні „Слово Народове" признає цю можливість і за Києвом. Однак поки бодай до такої еволюції прийшло, роблено все можливе, щоб вартість Львова чи Дубна для справ Унії поменшити. Утворено Лемківську Адміністратуру, зліквідовано гр.-кат. єпископство в Луцьку, не допущено юрисдикції гр.-кат. єрархії на північно-східні воєвідства. Не маючи наміру поменшувати місійної діяльности, скажім, „для спасення душ", тих східно-католицьких чи греко-католицьких станиць, які сьогодні потворено на Волині та на Поліссі, поспитаємо: яку вартість має ця дрібнесенька діяльність для Вселенської Церкви, для універсального католицизму і для його політики?

Українська церковно-політична історія знає теж один плян поєднання обох Українських Церков, закроєний справді на велику мірку. Це плян покликати до життя патріярхат у Києві. Творцями тої ідеї були митрополит В. Рутський та архимандрит Петро Могила. Суттю цього пляну було підчинення обох Церков, Уніятської і Православної, Римові на засаді повної внутрішньої самоуправи обох Церков і під проводом одного українського Патріярха. Ми певні, що цей плян і сьогодні ще актуальний. Лише справді у таких широких межах можливе поєднання обох Церков, бодай на українській території. Нема сумніву, що толішній великий плян згоди „Руси з Русю" (обох Українських Церков) на засаді рівноправности та зі застереженням української національної особовости є вічно актуальний, незалежно від хвилевої політичної коньюнктури. Тимбільше він актуальний сьогодні, коли настав „випадок якихсь великих політичних змін", як каже „Слово Народове", хоч їх не дуже надіється. Ми, українці, є в тому положенні, що їх усе надіємося. І все будемо протиставитися намаганням робити в нашій Церкві „згоду" в площині чужих інтересів. Таксамо думаємо, не буде в справі поєднання обох українських Церков акції „периферій", Львова чи Дубна, ані „контракції сильнішого осередка", Києва. Згода Українських Церков — це не експанзія одної **коштом** другої або **підчинення** одної другій. Це **вирівняння** в орбіті двох тим Церквам надрядних сил: вселенського універсального **католицизму й української** національної потенції. І — запевнюємо „Слово Народове" — у цій згоді для її довершення безмірно більше значіння матиме імя і діяльність нащадка старого українського боярського роду, митрополита Шептицького, аніж московських „філософів Соловйова чи Бердяєва і князя і ксьондза Волконського".

---

*) Цитуємо з праці проф. Чубатого: „Суспільно-національна роля Унії в житті українського народу".

Шовінізм і реклама.

ПРОТИУКРАЇНСЬКИЙ ВІДЧИТ ПРОФ. СТ. ҐРАБСЬКОГО У ВАРШАВІ. — РЕЦЕПТИ РОЗЖАЛЕНОГО ПРОФЕСОРА. — ДЕМОНСТРАЦІЯ ЗА І ПРОТИ МАДЯРІВ. — „ПОЛЬЩА МУСИТЬ ЗАБРАТИ КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ!"...

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 16. грудня.

Коли проф. **Ст. Ґрабський** зі Львова входив сьогодні увечорі до величавої будівлі, польської Імки у Варшаві, щоб на запрошення **„Звйонзку Офіцеруф Резерви"** виголосити свій патетичний „відчит" про „українську небезпеку у Сх. Галичині" — з кишені його верхньої одежі виглядало свіже число ендецького „Варшавского Дзенніка Народового", відкрите на цій сторінці, де надруковано відому енунціяцію **Апостольського Нунція Кортезія** про просьбу св. Отця до народів Сх. Галичини **„зложити на жертвеннику спільного добра ненависть та гнів і знайти добрий спосіб взаїмного порозуміння".**

Проф. Ґрабський не послухав, видно, наказу св. Отця. Де Рим, де Крим... Проф. Ґрабський говорив в останніх двох роках у тій самій організації, перед тими самими слухачами те саме втретє: зміст тих промов українці знають з багатьох львівських виступів старого професора. Іхня тенденція одна: нацьковувати польську прилюдну опінію на українців...

І ми не займались би сьогоднішніми виступами львівського професора, якби не деякі актуальні, специфічні жести, вислови, підкреслення й алюзії.

Що нового сказав проф. Ґрабський? Зреферуємо за стенограмою:

„У випадку німецької атаки німці можуть ударити на Польщу від Чехословаччини. Карпатська Україна з її урядом виступає проти Польщі (?). „Бюлетин П.-У" пропагує спільний марш поляків і німців на Росію, треба загальмувати вплив цього видавництва. Мадяри завжди були проти Польщі, ніколи їй не помагали вони найшвидше підуть за Гітлером.

Варшавська польська преса провалила справу спільного кордону через немудру промадярську політику. Український націоналізм дійшов до безмежно шаленого оптимізму. Зліквідувати польські мрійницькі фантазії про Україну над Дніпром, бо кожна Україна буде німецьким знаряддям. Росії ніхто не розібє, коли навіть Наполеон того не потрапив".

РОЗМОВА З МАРШ. ПІЛСУДСЬКИМ.

Далі проф. Ґрабський говорив широко про ненависть українців до поляків і то серед інтелігенції. Так є, мовляв, у Галичині. Над Дніпром українські маси — каже промовець — ненавидять поляків як дідичів. Про це говорив Ґрабський марш. Пілсудському у 1920 р., перестерігаючи його, що **навіть 10-ох Петлюрів не поможе розгромити большевиків.** Німці дадуть Україні 10-тикратно більшу поміч. Колиб навіть — як пише „Політика" — українська інтелігенція, скажім, з Бережан пішла будувати українську державу над Дніпром — то вона вернеться назад на чолі війська.

НАЙТІСНІША СПІВПРАЦЯ З МОСКВОЮ!

„Уряд зробив щасливий жест, заключивши порозуміння з Москвою. Треба його розбудувати. Треба — казав шановний професор — разом з Москвою і Румунією зліквідувати українців. Москва це зробила влучно конц. таборами. Можливо, що німці будуть самі будувати Україну через Румунію, але я не певний, чи вони переможуть"...

РЕВІНДИКУВАТИ!

„Найкращий засіб на ліквідацію українізму у Сх. Галичині — парцеляція і ревіндикація. Цілий польський нарід мусить подякувати б. пол. Міодонському з Перемишля, що зорганізував акцію ревіндикації ходачкової шляхти. Армія помогла д. багато, не зважаючи на спротив „рускіх попуф" (дослівно — КТВ.). Я був — говорить проф. Ґрабський, ходячи по сцені, мов у себе по хаті — три роки тому з делегацією у премієра ген. Складковського і розказав йому про факт, що коли польський хлоп і Галичині приходить до староства, то йде [illegible] країнця, щоб його краще потрактували".

„ЗАПРЕНУМЕРУЙ „ДІЛО"!

Далі проф. Ґрабський оповідав ще такі небилиці: „Найбільше польських душ [illegible] „Маслосоюз", що польським хлопам за молоко платить більше, ніж українським. А коли вони до цього привикнуть, тоді „Маслосоюз" каже „Запренумеруй „Діло" або — вон"... І слухачі в такі ідіотизми вірили!

•

На закінчення свого д. цікавого реферату проф. Ґрабський домагався **ліквідації** [illegible] **рішнього регіоналізму себто кокетування** [illegible]**ків, гуцулів, поліщуків, тутешніх** і т. д., та [illegible]ти усіх під „сильну команду". Крім того домагався для польських хлопів у Галичині [illegible] **мального кредиту,** щоб могли так жити і [illegible] загосподаритися, щоб **„русини, побачивши [illegible] пригадали собі, що вони також мали колись [illegible]да або бабцю — польку".**

Треба — казав професор економії — позбавити українські товариства усіх державних субвенцій, треба — повторяв б. політик — та озброїти польське громадянство, щоб при українських демонстраціях не вживати [illegible] поліції, треба — заявляв старий демократичний публіцист — взяти варшавську польську пресу в поводи, щоб не виписувала нічого [illegible]но про українців, бо це... обурює польські [illegible]личини.

Розбудова французької фльоти.

Французький міністр маринарки дав представникові Аваса інтервю, в якому підкреслив вагу фльоти для оборони держави і подав плян дальшої розбудови. У 1939. р. збудують у Франції 130 кораблів, у тому 4 лінійні кораблі з містотою по 35.000 тон, 2 кораблі-летунські бази з випорністю по 18.000 т н, 3 кружляки з містотою 8.000 тон та багато кораблів іншого типу і підводних суден. Загальний тонаж тих кораблів буде 340.000 тон. Буде це найбільше з дотеперішних зусиль Франції в ділянці розбудови фльоти. Уряд призначує на фльоту в буджеті на 1939. р. понад 8 міліярдів франків.

17. січня 1939. р. спустять на воду в Бресті перший панцирник містоти 35.000 тон „Рішеліє". Цього самого дня почнуть будувати панцирник „Клемансо".

ВІДГУК ДЕКЛЯРАЦІЇ МІНІСТРА БОННЕ У ФРАНЦУСЬКІЙ ПРЕСІ.

Промова міністра Бонне у парляменті стрінула прихильний відгук у французькій пресі, зокрема енергійне становище до італійських територіяльних ревіндикацій. Лиш деякі часописи невдоволені, що мін. Бонне не торкнувся справ середущої та східної Европи.

„Журналь де Деба" підкреслює, що Франція не погодиться на зміну територіяльного статуту Тунісу.

„Езр" уважає, що мін. Бонне не замкнув шляху до переговорів у справі Суезького каналу та вільної смуги у пристані Джібуті.

ФРАНЦУСЬКІ ЦІННІ ПАПЕРІ ЙДУТЬ ВГОРУ.

На париській біржі від кількох днів помітна звишка державних облігацій та рент.

ПРЕМІЄР ДАЛЯДІЄ ПЕРЕВЕДЕ ІНСПЕКЦІЮ ТУНІСУ І КОРСИКИ.

Як подають з Парижа, прем. Далядіє переведе в січні 1939 інспекцію Тунісу, Альжиру, Марока та Корсики. Як міністр народньої оборони переведе він зокрема інспекцію військових залог та укріплень.

З польської преси.

Гру ведуть більші сили...

„Слово Народове" (ч. 361 з 20-го грудня ц. р.) пише про те, що Чехословаччина — правда, тільки в комунікаті своеї пресової аґенції — відповіла на польську ноту „в справі української протипольської акції на Закарпатті". Празький уряд — каже „Слово Народове" — запевняє про свою льояльність і сусідську поправність.

„Празький уряд може інтерпретувати польську ноту дуже широко. Прага може міркувати, що польський уряд домагаючись сусідської льояльности від Чехословаччини стає формально на ґрунті легальности і сталости її теперішних кордонів. Хто вимагає від сусіда, щоб не мішався до його справ, той погоджується не мішатися і до справ того сусіда, отже погоджується в даному випадку не розвивати акції за прилученням Руси до Мадярщини. На нашу думку — це формальне пересудження справи булоб передчасне, поки не вияснится акція Мадярщини при нагоді відвідин міністра Чяна в Будапешті.

„Так склалося, що майже одночасно і майже подібний протест склали в Празі: Польща і Совіти. Треба приняти цю ґримасу історії з усмішкою. Не так давно Чехословаччину вважали в Польщі за совітську аґентуру і за аванґарду комунізму. Сьогодні Польща і Совіти знаходяться на одному фронті. Чи проти Праги? Ні, бо Прага сама не відважиласяб на неприязні жести супроти Польщі і Совітів. Гру ведуть більші сили".

„Слово Народове" недвозначно вказує на ті більші сили заявляючи, що у теперішній політичній ситуації треба було звернутися не тільки над Велтаву, але й над Спреву.

Українiка у французькій пресі.

Французька преса не перестає присвячувати українцям усякі статті, починаючи від загальних, де є міркування про політику Східньої Европи, сучасну, вчорашню і завтрішню, аж до чисто інформаційних на тему: що це за такий край Україна, хто такі українці, звідки взялися і чого хочуть. Поважний пів-офіційний „Тан" після двох передовиць п. з. „Проблема України" та „Українська справа" приносить 15. ц. м. наукову статтю ґеоґрафа І. М. Ґобле у відділі „Ґеографічний Куріер". Є це перша частина ширше задуманої статті, що починається так:

„Країна більше-менше простором Франції і тільки трошки менше заселена, де населення говорить окремою мовою, залишилася поза увагою тих, що перероблювали карту Европи в 1919 р. на підставі принципу національностей і мови: це Україна. Можнаб її назвати краєм, якого не бачимо або краєм без назви, бо він майже щез із модерних ґеоґрафічних карт. А проте наші давні картоґрафи знали його; між 1646 і 1650 р. почали видання „Деліневціо спеціаліс де аккурата Украіне", якої друге видання п. з. „Опис України" (вже по французьки) появилось у Руен у 1660 р.; у 1718 р. панове Сансон випустили карту „Червоної Руси або польської, що охоплює провінції Червоної Руси (в оригіналі „Рюссі", що може означати теж „Росії"), Волині та Поділля, популярно знані під назвою України"; вже сам заголовок із своїми дивно поскладаними термінами показує на дивну політично-ґеоґрафічну складність українського селення."

Після цього вступу йде історичний огляд, що починається від Геродота. До статті додана сучасна етноґрафічна карта України, де означені межі поширення української мови.

Більшу політичну статтю присвячує українській справі „Фіґаро". Стаття звязана з німецькими плянами походу на Схід. Читаємо там: „Німецький плян походу на схід передбачує не збройне завоювання країн на своєму шляху, а економічний протекторат над ними, залишаючи їм відомі політичні ґарантії. Цей плян може йти або на південний схід через балканські країни до східньої частини Середземного Моря, або через Дунайську долину, Підкарпатську Русь, Румунію та Україну до Чорного Моря, чи врешті через прибалтійські країни і північну Росію до Балтійського Моря. Перший напрям (південно-східній) невигідний для Німеччини тим, що вона неминуче вударилася би з італійськими та англійськими інтересами. Третій напрям (прибалтійський) веде на землі не дуже плодовиті. Отже залишається другий напрям — Дунай, Карпати, Україна і Чорне Море."

„Фіґаро" вказує на труднощі на цій дорозі — на Мадярщину, яку підтримує Італія, що не схильна сприяти німецькій експансії на схід, і Польща. У хвилині, коли Німеччина опиниться в Совітській Україні, „вона буде спекулювати на невдоволенню населення, якому московський уряд вічно не вірить, на старому ферменті антисемітизму і на вірности німецькому духові німецьких кольоній в Україні. Недалекий той день, коли Гітлер заговорить про „визволення німецьких братів", що знаходяться на російській території".

Щоденник **„Ордр"** пригадує, що всі можливости походу Гітлера на Україну — це одна частина пляну, накресленого Гітлером у його книжці „Майн Кампф". Мета Німеччини захопити в Росії значні простори, що придалися би для кольонізації і як джерела сирівців.

„Матен" на своїй першій сторінці, там, де друкує грубим друком усякі гасла і займає принціпіяльне становище до ріжних справ заявляє, що Франція не гадає вмішуватись у нову складну ситуацію з українською проблемою та повинна дати собі спокій зі Сходом Европи.

Роялістична **„Аксіон Францез"** нападає, як звичайно, на членів уряду, що „вони, промахнувшись у своїй спробі втягнути Францію у війну для гарних очей чехів, тепер готові пожертвувати двома міліонами французів для України."

„Парі-Міді" з 15. ц. м. дає на першій сторінці сензаційні заголовки „Похід на Схід. Україна — край пригод, держава мрії, око Провидіння для письменників і завойовників." Під цим заголовком — підзаголовок „Вона видала ґеніяльного письменника Миколу Гоголя, що писав по російськи." Ще нижче пять малих ґеоґрафічних карт, як виглядала Україна в 1500 р., у 1700, 1810, 1918 і 1938 р. У цій великій статті є всього потрохи: ґеоґрафії, історії та літератури. Часопис, щоб заспокоїти голод актуальности читачів, зупиняється головно на прізвищі Гоголя, якого знають у Франції з численних видань, хочби „Тараса Бульби" (з нього зробили французьку оперу). Є тут теж пригадка про похід Карла XII. у порозумінні з Мазепою, про берестейський договір, про Петлюру, Денікіна аж до сучасного стану. Прізвище Гоголя нагорі — для сензації.

Французькі часописи навипередки приносять усякі звістки про Україну та українців, щоб задовольнити цікавість широкої маси своїх читачів.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗОСЕРЕДЖУЮТЬСЯ В МАНДЖУРІЇ.

Як подає Райтер, на залізниці Пекін-Муксден спинено товаровий і пасажирський рух тому, що цією лінією перевозять з Китаю до Манджурії 5 японських дивізій.

—o—

КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В БІРМІ.

У Рангуні поліція розганяла демонстрантів що рекрутувалися головно з молоді; при цьому потурбовано коло 100 осіб. Більшу частину шкіл замкнено.

В дискусії забирали слово прокуратор **Гржебальський та п. Ромер**, що поза протиукраїнськими виступами внесли й резолюцію за **спільним польсько-мадярським кордоном.**

Дуже численна авдиторія прийняла цю резолюцію оплесками. Тоді проф. Ґрабський замахав руками і пальнув ще одну мову проти Будапешту та проти виеску посла Мудрого і тов на Вейській.

Настав урочистий момент. Всі встали. Багато слухачів, особливо серед пань, зворушилося. Почулися френетичні брава й оклики. Проф. Ґрабський дав знак, що скаже щось д. важнє, важніше від інвектив на адресу уряду, якими перед тим так щедро сипав. Представники преси на чолі з ред. Ґелжинським, віцепрезидентом синдикату журналістів, наставили вуха. Стало тихо, панове погасили папіроски.

І проф. Ґрабський промовив, промовив коротко й голосно:

„Небавком з проф. Ромером видамо новий часопис про Галичину. Пришлю Вам більше число примірників, не відмовте помочі при їх розпродажі"....

*

Серед представників польської преси, що були на відчиті, панує переконання, що на подразнення прелеґента вплинули останні тверезі слова на адресу шовінізму галицьких поляків низки польських варшавських та позаварашавських ґазет і часописів, що ми їх вже зреферували. Проф. Ґрабський приїхав до Варшави рятувати свою популярність і робити собі реклямy.

КТВ

Батьки і діти під Прапор „Просвіти"!

ОМАННА РОЗБІЖНІСТЬ.

Европейська політика опинилася у стадії вижидання, що дуже гармонізує з передсвяточними настроями. Відвідини Чемберлена в Римі передбачені на половину січня, в тому самому місяці має відбути свою подорож на Корсику і до Північної Африки французький премієр Даляді́є. Ще не за цілий тиждень до різдвяних свят і за святочний та близькосвяточний період не станеться ніщо такого, що більше або менше заважило би на европейській політиці.

Оцей, до деякої міри, спокій у політиці — це немов різдвяне перемиря на воєнному фронті: не гудуть гармати, не цокотять скорострілли, не шумлять крила літаків, але кожний знає і чує, що мине кілька спокійних днів і війна почнеться наново. Тому перемиря на фронті не значить, що у штабах теж спокій. Навпаки.

З відвідинами міністра Рібентропа в Парижі, коли то підписано французько-німецьку деклярацію, дивно зійшлася італійська — правда, неофіційна — протифранцуська кампанія. Міністр фон Рібентроп заявив: „Сподіюся, що деклярація відкриває нову еру у взаєминах між обома народами". І майже в тому самому часі італійська півофіційна преса стверджує, що між Італією і Францією створилася важка запора. Всі ті, яким залежить на тому, щоб вісь Берлін—Рим якнайшвидше зломилася, почали добачувати у тих фактах початок німецько-італійського непорозуміння. Не вважаючи на те, що мін. Рібентроп тоді таки заявив, що Німеччина й Італія вестимуть далі політику „оси".

Воно-ж — як правильно підкреслює чужа преса — не випадково сталося, що німецькі кольоніяльні ревіндикаційні заходи притихли. Вони виринули на другому кінці оси, створюючи для другого контрагента оси вигідну ситуацію в Середній та Східній Европі. Французькі ревіндикаційні домагання, які торкалися Тунісу, Корсики, Ніцци, Сабавдії і Джібуті, були у першій хвилині такі несподівані, що могли виглядати на демонстрацію. Але коли взяти на увагу те, що про завоювання Тунісу Італія мріяла ще багато перед тим, заки ця територія за згодою Німеччини й Англії в 1881-ому році перейшла під владу Франції, треба здогадуватися, що італійські претенсії до Тунісу не обмежаться до демонстрації. Згідно з найновішими вістками, італійці збудували на терені Лібії автостраду, що веде від границі Єгипту до границі Тунісу, в Лібії сконцентрували великі військові відділи і створили великі летунсько-морські бази на Сицилії і Пантелярії.

Французькі політичні кола не заперечили вістки про наміреную подорож премієра Даляді́є на Корсику і до Північної Африки. А ті вістки кажуть, що підчас тієї подорожі премієр Даляді́є, що має у своїх руках також теку національної оборони і війни, переведе інспекцію гарнізонів, укріплень та військових удаджень у Північній Африці, передовсім у Тунісі. Коли взяти під увагу заяву французького міністра закордонних справ Боннета, якою він заняв неґативне становище до італійських ревіндикацій, то стане ясне, що ще в одному місці створився небезпечний пункт, в якому кожної хвилини можна чекати вибуху. А все-ж „Евр" підкреслює, що не вважаючи на те, що так категорично відкинув італійські територіяльні претенсії міністр Бонне, не замкнув своєю заявою шляху до майбутніх французько-італійських переговорів у справі статуту Суецького каналу ані теж у справі створення свобідної полоси в порті Джібуті чи поширення італійської участи в експльоатації залізничого шляху Джібуті—Аддіс-Абеба. Напевно не замкнув. Події останніх місяців виявили, що багато справ можна поладнати без музики скорострілів, тому булоб нерозумно замикати собі заздалегідь шлях до такого виходу.

В такій ситуації Чемберлен вибирається до Риму. У звязку з цим у Палаті Громад його заінтерпелювали, чи на випадок італійського нападу на Францію Англія зобовязана прийти тій останній з допомогою і чи є якийнебудь пакт, умова або зобовязання, силою якого, якби Італія почала воєнні операції проти Франції чи її посілостей, Англія булаб зобовязана дати Франції військову поміч. Премієр Чемберлен відповів, що ані такого пакту ані такого зобовязання нема. Інший інтерпелянт, пос. Флечер

Д-Р ОЛЕКСАНДЕР НАДРАҐА. 4

„Народня Лічниця".

(Докінчення).

Д-р Куровець залишив по собі шпиталь-памятник — як криця.

Якби я мусів лікуватися в шпиталі, то не пішов би до іншого, лише до шпиталю д-ра Курівця. Дістану там певно кімнатку на поверсі, з якої буду бачити мій Львів. І може моя недуга випаде саме на весні, коли святоюрські сади покриються білим квітом яблунь і вишень, коли повня місяця озолотить св. Юр і ті сади. Відійдуть вже від мене добрі наші лікарі і сестри в білих одягах. В моїй кімнатці стане тихо, так тихо, як це тільки можливе на вулиці Петра Скарги та тільки може солові затьохкають свої любовні пісні. Тоді почнуть плисти мої спомини звязані з цією вулицею від наймолодших моїх літ. Ось мчу зі шаленою скорістю саночками вдолину як малий учень вселюдної школи, ось у такий самий вечір дивлюся на той сам сад, на ті самі розквітлі дерева і на той сам озолочений місячним сяйвом св. Юр, я і вона. Ось вертаюся до дому у фраку з блищачою шабатуркою, де міститься мій диплом доктора прав у лівій руці а правою обіймаю руку моєї мами. Потім їду для хліба в погані провінціональні містечка, війна кидає мене як останки розбитого корабля по всіх усюдах монархії. Але коли лише вдасться, стараюся бути у Львові на Петра Скарги, на святоюрській площі, коло моєї гімназії, на кілька годин. Потім вертаюся до Львова, хоч деінде булоб мені матеріяльно краще. Бачу як д-р Куровець „вибрав" мене на члена Ради тої Лічниці, якої перший директор врятував моє життя. І може серед тих споминів засну спокійно на віки в тім домі, що його збудувало ціле наше громадянство з усіх частин старого і нового світа..

Ще один спомин. Було це кілька літ тому на сам Йордан. Зима настала незвичайно гостра з частими сніговіями. Того бурхливого вечора, коли я і мої були вже вбрані і ми мали зараз виходити „в гості" задзвонив нагло дзвінок. Відчиняю двері а в них показалася якась покрита снігом жіноча стать. „Прошу пане меценас, пані Н (тут назвала мою клієнтку) дістала сильну атаку серця. Був вже священик. Хотілаб вона конче зробити завіщання і просить дуже пана меценаса зайти до неї зараз і списати її останню волю." Я пішов у досить далеку дорогу на вулицю Длуґоша. На дворі віяв шалений вітер і снігові боввани перекидалися по вулицях так, що годі було встояти. Тяжко було переходити через цитаделю. А тут час наглив. Вкінці сильно змучений, зайшов я до мешкання хворої. По кількох моїх словах привіту і потіхи, що хвора виглядає дуже добре і певно ще проживе довгі літа, вона каже: „Пане меценас! маю полбвину камениці на Замарстинові, яку купила за тяжко запрацьовані і заощаджені гроші і бажаю [illegible] сироти. Не маю, як знаєте, дітей, з чоловіком не живу. Хотілаб я те все записати якійсь нашій інституції, яка має за ціль піклуватися такими бідними хорими, як я і які не мусілиб умирати так самітно, як я тепер, тільки малиб коло себе добрі, милосердні серця, що замкнулиб їм їх очі і далиб їм у руку святий хрест на далеку дорогу." В тій хвилині зірвалась страшна хуртовина, сніг бив немилосердно об шиби вікон, а в печі ґейби висвистували якісь несамовиті сили похоронну пісню. Я присунувся ближче з кріслом до ліжка хворої і почав говорити: „Знаєте може пані, що наша Народня Лічниця будує під покровом Митрополита Андрея шпиталь його імени. Цей шпиталь буде в першій мірі призначений для таких як ви і буде сповняти ту місію, про яку ви власне мені говорили. Як тільки буде він готов, найдуть там певно захист особи, яких здомила така сама буря яка тепер [illegible] на дворі і може ще більші хуртовини. Якщо така ваша воля, можете установити своїм загальним діличем Народню Лічницю. Прошу лише добре надуматися!" Справді по надумі вибір недужої впав на Народню Лічницю, яку вона знала вже раніше як амбулаторію, але не знала докладно, що це Товариство будує шпиталь. Я списав при свідках письменне завіщання хорої, яка кілька годин пізніше померла.

Нині число таких й інших добродіїв Народної Лічниці вже велике і збільшається з дня на день. Моя клієнтка була чи не одною з перших, що записала на те Товариство розмірно великий маєток а була це звичайна особа з сірого львівського населення.

—o—

з Лейбур Парті, питався чи премієр може запевнити, що підчас своїх відвідин у Римі він не заключить ніякого порозуміння з Італією без застереження, що Палата Громад мусить дати на це свою згоду. Чемберлен таке запевнення дав. Це знак, що хоч Англія не має ніяких зобовязань супроти Франції на випадок нападу Італії, то все-ж французько-італійського конфлікту не вирішать без голосу Великої Британії.

Не вирішать його і без голосу Німеччини, хоч німецькі політичні чинники досі не заняли у цій справі становища. Але заява мін. Рібентропа про тривкість політики „оси“ тут найбільш міродайна. В чотирокутнику, в якому замкнулася тепер европейська політика, Німеччина не може станути не по боці Італії. Це ясне. Тому розбіжність політики обох контрагентів оси Берлін—Рим, хоч як дуже дехто хотів би таку розбіжність бачити, — це покищо тільки омана. І всі розрахунки, що спиралисяб на тій омані, дуже небезпечні, байдуже, яких справ вони торкаються: середньо- чи східньо-европейських.

Де переводити шкільний плєбісцит?

З Ген. Секретаріяту УНДО ми дістали до поміщення такий комунікат:

На днях було в пресі **поучення у справі шкільного плєбісциту за українською мовою навчання** на підставі нового виконного розпорядку Міністерства Освіти з 25. листопада 1938 р. (В. З. Р. ч. 94. поз. 637 з 1938 р.).

Одним з найістотніших моментів у цій плєбісцитовій акції є питання: **в яких громадах** можна тепер переводити цей плєбісцит.

На основі обіжника Львівської Шкільної Кураторії з дня 16. грудня 1938. ч. 4020/38 місцева шкільна влада, себто в першій мірі управителі народніх шкіл та шкільні інспектори, обовязані інформувати батьків чи опікунів, у котрих школах можна в теперішньому речинці переводити шкільний плєбісцит за українською мовою навчання. Обіжник вияснює, що тепер можна переводити шкільний плєбісцит у тих школах, в яких правосильне рішення про мову навчання видала шкільна влада в часі між 1. вересня 1932 р. і 31. серпня 1933 р.

З огляду на те, що саме в 1938 р. відбувся масовий шкільний плєбісцит за українською мовою навчання, в якому взяло участь 250.000 українських батьків за 350.000 українських дітей у шкільному віці і в 1933 р. Кураторія Л. Ш. О. видавала відмовні оречення всупереч рішенню Найвищого Адміністраційного Трибуналу з 2. грудня 1932 р. — тому в теперішньому речинці (від 10. грудня 1938. до 10. січня 1939. р.) дуже багато громад є саме на черзі до вношення шкільних декларацій за українською мовою навчання.

В багатьох випадках українські батьки мають документи останнього рішення шкільної влади у справі мови навчання в дотичній школі.

Якщо управи народніх шкіл чи шкільні інспектори відмовились би дати інформації або дали інформації невірні з фактичним станом річи, тоді звернутися негайно до Кураторії Л. Ш. О. у Львові і повідомити про це Головний Секретаріят УНДО у Львові, Пасаж Гавсмана ч. 6./ІІ.

Чеський державний секретар при карпато-українськім уряді?

Президія Чеської Народньої Ради в Хусті, яка перед кількома днями, як ми писали, уконституувалася, відвідала премієра о. д-ра А. Волошина та міністра Ю. Ревая, яких запевнила про свою льояльність до карпато-української влади та зясувала актуальні культурні, соціяльні й господарські потреби чеської меншини. Крім того згадана делегація висловила побажання, щоб, подібно як для німецької меншини на Словаччині та в Карпатській Україні, так теж і для чехів у Карпатській Україні установлено при президії карпато-українського уряду державного секретаря для чеських справ. Крім того делегація обговорювала теж форми постійної співпраці чехів у державній адміністрації та на інших становищах з урядовими чинниками.

ЧЕСЬКА ПРЕСА ПРО ОРҐАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Празьке „Чеське Слово“ містить довшу статтю про зріст національної свідомости в Карпатській Україні Стаття обговорює завдання, діяльність та чисельність „Української Національної Ради“, „Просвіти“ і „Січі“ та підкреслює, що після віденського арбітражу не було в Карпатській Україні ніодного ренегата.

—o—

Зза куліс Волині.

ПАПЕРОВІ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Дня 23. листопада ц. р. відбулися в Луцьку перші загальні збори Видавничого Т-ва ім. Князя Константина Острожського, заснованого ще перед двома роками, і нарешті вибрано управу та ревізійну комісію. Це черепашине темпо нової організації навело місячник „Шлях“ на дуже отверті міркування. Критикувати організації, які заклав табор Певного, завжди було звязане з деяким риском. Через те, ще й досі українське громадянство не знає, що робилося за кулісами цих організацій і що вони собою уявляли.

П. Ів. Тойсамий уперше відслонив краєчок куліс у ч. 12. „Шляху“ в статті „Без сорому кажу“ й показав світові, що саме за згаданими чевнівськими організаціями криється.

Перш за все що залишилося від табору Певного, нині табору п. Тимошенка? Про це „Шлях“ каже так:

„Зявилося на зборах коло 25 осіб, з того кілька зпоза Луцька. Зустрілися за кількома винятками ті самі люди, що бувають на всіх зборах усіх українських товариств у Луцьку та майже всі знаходяться у проводі як не того, то іншого товариства. Кидалося в вічі, що величезна більшість луцького громадянства, що перед кількома роками тримала звязок з українськими установами на терені Луцька та співпрацювала з ними, не виявляла зацікавлення новоповсталою організацією, хоч напевно з уваги й потреби її істнування здає собі докладно справу. З жалів, що висловлюють провідні одиниці деяких інших товариств, виносимо враження, що й там контакт з громадянством рветься. Мертвеччина, що панує навколо цих установ, є доказом, що справи справді маються погано.“

Кажучи, що „цих фактів не годиться стидливо ховати“, п. Тойсамий стверджує, що є всього „два десятки людей“, що ще виявляє такесяке зацікавлення громадською працею, але відкидає жалі оцих провідних осіб на байдужість маси громадян, бо винні не вони, а провідники отого табору.

„Знаємо, — каже автор установу, що за пять років не скликала загальних зборів і не хоче дати звіту зі своєї діяльности, розгубила всіх членів, два роки не дає відповіди на заяви про вступлення в члени, хоча управа сама запропонувала численним громадянам скласти ці заяви, та хоч ця управа на сьогодні складається з 2-ох членів на 5 вибраних шість років тому на трирічну каденцію. (Чи не Театральне Т-во? — Авт.). Знаємо провід другої, недавно живої, а тепер мертвої установи, що, не дивлячись на домагання членів, два роки не хоче скликати загальних зборів з остраху, щоби його (провід) не відкликали за львину бездіяльність та повний розвал організації“ (Чи не Т-ва ім Петра Могили?).

„Знаємо третю установу, зорганізовану два роки тому, що мала всі вигляди на якнайкращий розвиток, а все-ж це сьогодні труп, що лише компромітує українців в очах інших“. (Чи не спортове Т-во „Стир“? — Авт.). Загинув і цю новий провід, що рвався, щоб за всяку ціну захопити її в свої руки..“ „Є четверта установа (?), що на папері істнує вісім років — і не може довідатися, хто стоїть в проводі її.“

Здається можна зовсім погодитися з автором, що „цього вистачить“, щоб уявляти собі, чим є та як виглядають організації групи пп. Певного-Тимошенка.

Для характеристики цих організацій, про які було тільки гомону в „певній“ пресі, автор Тойсамий додає ще кілька рисок:

„Чи можна дивуватися громадянству, що в таких умовинах тікає від наших організацій? Що не хоче платити складок, коли бачить, що йдуть намарне? Не хоче танцювати під дудку осіб, що виявляються кепськими дударями? Не хоче бути лише тлом, на якім мають виступати постаті годів... Не хоче носити тавра інтриганта тому, що осмілюється мати власну думку.“

Автор ще надіється, що може знайдеться авторитетна особа, здібна оживити ці мертві паперові організації.

Гадаємо, що автор помиляється. По-перше, чому він думає, що ці товариства творилися для того, щоб вони щось робили, а не лише були фікцією, параваном, за яким вирішувалася доля справжніх українських організацій, які створив нарід; а подруге, ніяка рослина, що не має коріння в грунті, жити не може.

Доля всіх фікцій і миляних баньок однакова. Вони виконали свою ролю й тепер можуть собі тріскати й розвіятися. „Голови“ інтерес зробили і досить з них. Зрештою, того, кому вони були потрібні, вже нема.

В кожному разі „Шлях“ зробив чималу прислугу українському народові, показавши, що „король голий“. С. С.

ПЕРШИЙ СЛОВАЦЬКИЙ СОЙМ ЗБЕРЕТЬСЯ 18. СІЧНЯ 1939.

Словацький уряд рішив на вчорашньому засіданні предложити през. Гасі внесок скликати сойм на 18. січня. На цьому самому засіданні ухвалено приписи про редукцію чеських урядовців, та заборонено суддям і урядовцям прокуратури вступати до гвардії о. Глінки.

—o—

ПОЛЬСЬКО-СОВІТСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ.

Від 16. до 19. ц. м. відбувались у Москві розмови між наркомом закорд. торговлі Мікояном та представником польського міністерства торговлі і промислу Лиховським; вони устійнили пунктації майбутнього товарообміну між обома державами та порозумілися, що в січні відбудуться польсько-совітські переговори, які полагодять всі питання торговлі між обома державами.

Станиславівська атмосфера.

(Спроба проаналізування причин.)

Вже від кількох літ просто завмерло у Станиславові зорганізоване громадське життя. І не тому, що громадяни може на джуму вимерли. Ні! Якась душевна чума вліала в душі станиславівського громадянства і точить їх. Трагедія ще більша в тому, що на кожному кроці чуємо незадоволення з такого стану, що кожний критикує станиславівську атмосферу, оту апатію й безділля, що так „величньо" царюють у нашому місті. Та всілякі невдоволення чи протести робляться одинцем, у маленькому гурті, а не бачимо зорганізованих намагань рішуче протиставитися, змінити зле на добре. І деж причини ?

Хочемо власне кинути кілька думок з надією, що може таки вдасться нам змусити станиславівську громаду до глибокої призадуми та до ділання. Не претендуємо до непомильности, не вбираємося в тогу моралізатора, не хочемо ні когось особисто ганити, нікому „на злість" робити — та довше спати не можна, не можна оподзитись тоді, як національне добро приказує нам цілко зорганізуватись.

Якіж то причини розбиття та збайдужіння станисл. громадянства?

1) До одної з головних причин зачисляємо за велику скількість товариств. Є в Станиславові ціла низка таких товариств, які поза збиранням щомісячних вкладок не проявляють ніякої діяльности. Оце розпорошення сил спричинює збайдужіння, причиняється до неповажного трактування обовязків члена т-ва. Кількож то членів станиславівських товариств густо-часто не знає, як називається... голова т-ва, не кажучи вже про склад виділу, про працю Т-ва? І як тоді може т-во розвиватися, як може причинитись до зорганізування громадянства, коли проводи товариств не знають, якими силами розпоряджають? Завівся в нашому місті (чи й у інших теж?) чомусь то такий дикий звичай, що кожне товариство всякими способами прямує до збільшування рядів членів, не оглядаючись на те, чи хтось виказує зацікавлення тим т-вом, чи ні! Вмовляють просто в громадян, що їхнім „святим" обовязком належати до всіх товариств. Ніхто не питає громадянина, чи він відчуває потребу бути в тому чи іншому т-ві, ніхто не хоче чути про те, що краще бути діяльним членом у двох-трьох товариствах, ніж у всіх... паперовим. О, пятьдесять сотиків, золотий чи кілько там більше в товарискій касі — це найбільший і єдиний хіба аргумент. І введений та принятий, звичай зробив із громадян бездушних членів, що контакт з товариством навязують... раз у місяць, як платять збирачеві вкладки. І чи при такій „діяльности" може бути якабудь мова про зорганізування громадянства? Не хочемо тут твердити, що вкладки т-ву непотрібні — це булоб смішне! Але хочемо теж підчеркнути з притиском, що т-ва, які не-але стоять під оглядом фінансовим, теж нічого не роблять.

2) Черговою причиною зачумлення станиславівських відносин уважаємо взаїмне недовіря, якісь неоправдані підозрівання, охоту докучити один одному і через те повну відсутність товариського життя. Станиславівське громадянство позбивалось у малі гуртки, що взаїмно себе адорують, або мазають інших всяким болотом, або поза собою світа божого не бачать. Це замітне на кожному кроці.

3) Помічаємо всюди брак охоти до ідейної громадянської роботи. Кожний чекає, аж хтось зробить, ніхто не хоче на себе брати відповідальности! І це діється тоді, коли світ чекає від українців діл, не слів! Коли перед нами майбутнє, яке вимагає від кожного відповідальної праці!

4) Багато в нашому громадянстві попадає людей не на свої місця. Для матеріяльної користи й особистої наживи вдають великих патріотів, грають майстерно на патріотичних струнах, та в кінцевому ефекті зневірюють лиш охочих до праці. Ганять у нас поза очі таких „патріотів", клеймлять їх, та... всеж на зборах ухвалюють їм абсолюторію й нерідко „через аклямацію" знову вибирають тих самих. І в той спосіб виховуємо неробів, галапасів, що жирують на патріотизмі. І болюче, що здаємо собі докладну справу з тої аномалії і ніяк не зараджуємо злу. Навпаки: коли знаходиться відважний, що береться за санування гнилих відносин, то йому такі колоди під ноги кидають, що знеохочений... влазить сам у болото!...

5) Та чи не найбільшою причиною сумних станиславівських відносин є пропасть між громадянством та духовенством, чи може радше не духовенством, а його репрезентантом. Не будемо тут затаювати, що ріжні виступи та деякі зарядження Преосв. Хомишина у великій мірі причинились до розбиття громадянського життя, до затроєння атмосфери. От хочби вказати на заснування „Скали", заборону належати духовенству до світських товариств (а хтож має бути тим ідейним взором, як не священик?), опіка та співпраця з ославленим д-ром Ляксом, постійна абсенція на українських національних святах, несправедливі посуджування українського народу і т. д.— оце безперечно ті справи, що зачумили станиславівську атмосферу, що спаралізували сильно громадянську роботу.

Все те справи прикрі і прикро про них писати, але годі. Треба раз сказати правду. І знайти якийсь вихід з прикрої ситуації, вихід бодай частинний. А таким виходом буде обєднання та збільшена десятикратно активність всіх ідейно здорових українських національних сил у нашому місті.

Б. Ліськевич.

КАРПАТОРОСИ „САМОВИЗНАЧУЮТЬСЯ"...

ХУСТ. В Мукачеві почав виходити орган бродіївсько-фенциківських розбитків. Його назва „Рутен" говорить сама за себе. Вчорашні „русскіє" пишуть у вступній статті заяву, що „рутени" корони св. Стефана не мають нічого спільного ні з українцями ні з росіянами та почувають себе частиною мадярської нації

—о—

ПРЕЗИДЕНТ ГАХА НА СЛОВАЧЧИНІ.

Президент чесько-словацької республики д-р Гаха виїхав учора на Словаччину. Ця перша подорож нового президента до Словаччини має святочний характер: в усіх більших містах і на залізничих двірцях, де задержався президент, збиралися юрби населення, вітаючи голову федерації. Найбільш величаво привітали президента Гаху в Брні

БОЛЬШЕВИКИ СКРІПЛЮЮТЬ АРКТИЧНУ МОРСЬКУ БАЗУ.

На територіяльних морських водах помічено чимало підводних суден, що плили з півдня в напрямі Ледового Океану. Мабуть були це совітські підводні човни, збудовані в Ленінграді й призначені для скріплення підводної совітської фльотилі в Мурманську.

ЕСПАНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ЛІТАКИ ЗАТОПИЛИ БРИТІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

Еспанські нац. літаки збомбардували Барсельону. Підчас налету на пристань затопили вони 1400-тоновий бритійський торговельний корабель „Стенкрофт"; ніхто зі залоги не згинув.

На Барсельону впало 70 бомб, які поробили великі шкоди; кількість жертв ще невідома.

—о—

РОСІЙСЬКА ЕМІҐРАНТСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ НА ПОСЛУГАХ КОМІНТЕРНУ.

Перед Різдвом фінляндська поліція перевела ревізії серед членів білоґвардійської орґанізації „Народній трудящійся союз нового поколенія", яка проявляла діяльність на совітському пограниччі Фінляндії, Естонії та Латвії. Арештовано 14-ох членів цієї орґанізації, бо є підозріння, що вона була одною зі замаскованих експозитур комінтерну.

—о—

ПРЕЗИДЕНТ НІМЕЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО БАНКУ ВИБИРАЄТЬСЯ ДО ШВЕЦІЇ ТА ФІНЛЯНДІЇ.

У німецьких господарських колах говорять, що президент німецького державного банку д-р Шахт виїде в першій половині січня до Гельзінґфорсу (мабуть 7. січня) та Стокгольму.

—о—

ПРОТИБРИТІЙСЬКА ЗМОВА В ІРАКУ.

Змовники плянували зближення до Німеччини й Італії.

Поліція викрила в Іраку велику політичну змову. Змовники плянували переворот, після якого вони хотіли прогнати теперішнього короля, зірвати звязки з Англією та увійти у ближчі взаємини з Німеччиною та Італією. Арештовано чимало осіб, м. ін. високих державних достойників.

Франція готова заспокоїти деякі італійські домагання в Джібутті,

але не піде на уступки в Тунісі.

Париський кореспондент агенції Стефані довідується, що французька нота, яку франц. амбасадор доручив передучора мін. Чіянові,

1) потверджує незайманість франц. кольоній,

2) підкреслює, що привілеї, признані італійцям у Тунісі, становлять максімум уступок,

3) допускає можливість ректифікації кордонів згідно з італійськими домаганнями,

4) висловлює погляд, що питання Суеського каналу можна вирішити лиш у безпосередніх переговорах між Італією та Єгиптом

5) допускає можливість порозуміння у справі італ. інтересів у пристані Джібутті та в експльоатації залізниці Джібутті—Адіс Абеба.

Пос. Скрипник перестав бути ґенеральним секретарем Волинського Українського Обєднання.

СПІЛЬНА ПРАЦЯ УКРАЇНСЬКИХ І ПОЛЬСЬКИХ ПОСЛІВ ВОЛИНІ.

Дня 4-го грудня ц. р. відбулося засідання головної управи Волинського Українського Обєднання. Між іншими справами головна управа ствердила, що не зважаючи на поширені серед громадянства чутки, ані до Української Парляментарної Репрезентації Волині ані до Волинського Українського Обєднання не зверталася віяка інша політична група з пропозицією навязати співпрацю чи то на терені сойму чи в краю. Також Волинське Українське Обєднання ані його посольська група не проявляли ніякої ініціятиви в цьому напрямі.

На тому самому засіданні головна управа приняла до відома резиґнацію посла С. Скрипника зі становища ґенерального секретаря ВУО.

Дня 9-го грудня відбулось у Варшаві спільне засідання української і польської посольської групи Волині, на якому ухвалено відбувати спільні наради в господарських справах Волині, щоб узгідити виступи у тих справах у комісіях та на повних засіданнях сойму і сенату. На тому засіданні устійнено чотири комісії: хліборобську, комунікаційну, промислову й культурно-освітню.

Мадяри виселюють українців.

Не зважаючи на постанови делімітаційної комісії, мадяри виселюють українців зі земель, відірваних від Карпатської України. 19. ц. м. виселено знов 8-ох українців.

МАДЯРИ НАКИНУЛИ УКРАЇНЦЯМ ГРИГОРІЯНСЬКИЙ КАЛЕНДАР.

Мадярська влада ввела на прилучених землях григоріянський календар для греко-католиків. Це викликало велике обурення серед українців.

ПРИСУДИ ЗА АҐІТАЦІЮ ЗА ПРИЛУЧЕННЯМ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ДО МАДЯРЩИНИ.

Суд у Великім Березнім засудив 8. ц. м. Юліяна Кляйнера та Юліяна Пашкуляка кожного на 2 роки вязниці за аґітацію за прилученням Карпатської України до Мадярщини, на основі 2. параграфу закону про охорону республіки. Подібних процесів відбудеться ще більше.

—o—

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Субота, 22. грудня 1888.

ПОСВЯЧЕННЯ ЦЕРКВИ СС. ВАСИЛІЯНОК

при вул. Зибликевича відбулося вчера при численній участи духовенства. Впреосв. митрополит Сильвестер у сослуженні крилошан оо. Пакіжа, Білецького, духовного гр.-кат. семинарії о. Дольницького і багатьох інших священників та при співі хору питомців довершив посвячення церкви.

НОВИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЗАКОН ПРИНЯЛИ БЕЗ ЗМІН...

Не зважаючи на те — пише „Діло“ — що новий військовий закон приносить нові великі тягарі для населення держави, пройшов він через парлямент без найменшої зміни, бо... така була вимога згори. Очевидна річ кожна партія мусіла мати для своїх виборців арґументи, щоб виправдатися, чому голосувала за законом, який приносить нові тягарі. Ось деякі з них:

„Пос. Плєнер з ліберальної лівиці заявив в імені своєї партії, що вона голосуватиме за законом тільки тому, що Австро-Угорщина в союзі з Німеччиною. Пос. Ріґер і пос. Ґреґр заявили в імені чехів, що чеські посли голосуватимуть за законом тому, що хочуть мати Австрію сильною на всяку можливість, може і проти Німеччини. Пос. Яворський заявив в імені поляків, що вони голосуватимуть за законом з вдячности для цісаря за великодушність, з якої сплила на поляків повна свобода розвитку їх національного життя в Галичині.“

Українські посли голосували за законом. „Діло“ робить закид пос. Ковальському, що він у своїй промові нічого не сказав про те, що українці хоч разом з іншими народами виконують свої обовязки супроти держави, не можуть добитися рівних прав.

Димісія румунського міністра закордонних справ?

З Букарешту наспіла вістка, що румунський король приняв димісію міністра закорд. справ Комнена та заіменував його першим амбасадором при Ватикані. Румунське посольство при Ватикані підносять до ступня амбасади від 1. січня.

Міністром закорд. справ став Григорій Гафенку.

Фантастичні мрії ґротескового претендента до царського престолу.

У пресі появились були фантастичні поголоски, немов би Гітлер, змагаючи до відірвання України від СССР, брав під увагу можливість, що український престіл у Києві обняв би претендент до російського престолу, великий князь Володимир.

Цей останній помістив у „Матені“ демент, в якому підкреслив, що ніколи не говорив з Гітлером ані з його представниками. „Коли я колись маю володіти Росією — заявив він — то лиш цілою Росією. Для мене істнує дилема: все або нічого“.

Не знати, що більше подивляти: чи хоробливу фантазію журналіста, який розсіває т. неймовірні поголоски, чи тупет викиненого на брук нащадка Романових...

ЧИСТКА В КОМСОМОЛІ УССР.

Як подає Авас, на пленарному засіданні центрального комітету комсомолу УССР виключено з комітету його пятьох дальших членів, яким закинено недостачу політичної чуйности. Ще одного члена виключено за звязки з „ворогами народу“.

—o—

Литовцям краще — білорусинам гірше.

Варшава, 19. грудня.

„Діло“ одно з перших подало було докладно вістки про реституцію литовських національних організацій і товариств у Польщі як природний вияв поправи у польсько-литовських відносинах.

Мин. тижня відбулась у виленському воєвідському уряді конференція з делеґацією литовських діячів у справі оснування нового „Литовського Т-ва Наукових Студій“, що має заступити розвязане владою „Лит. Наук. Т-во“. Делеґації литовців запропоновано опрацювати статут т-ва і представити владі до затвердження.

Впарі з покращанням ситуації на землях з литовською національною меншиною самі литовці з власної ініціятиви розпочали скріплену пропаґандивну працю на терені Варшави. М. і. активну працю в тому напрямі почав вести Союз Приятелів Литви, що на днях зорганізував цікавий відчит двох литовських діячів про підстави економічного розвитку Литви.

Принагідно занотуємо, що по Варшаві кружляють чутки, будьто би новоіменований (на місце посла Скірпи) литовський посол у Варшаві мав у короткому часі на власне прохання виїхати на інше дипльоматичне становище.

Серед литовців у Польщі панують назагал — як довідуємося — оптимістичні настрої щодо дальшого розвитку їхнього культурно-національного життя, про що дуже виразно сказав врештою польський посол у Ковні Хорват в інтерв'ю для литовської преси.

•

Інакше у білорусинів. Оце відомі білоруські діячі о. о. Павлючко і Станкевич, політичні провідники християнської демократії і фактичні керманичі білоруського національного життя, дістали наказ до 28. ц. м. виїхати з Вильна, як міста, що лежить у прикордонній смузі.

Наказ влади викликав велике враження у цілому Вильні. Оба священики мусять покинути Вильно зараз по Різдвяних Святах, після то відслужать у Вильні останню урочисту Службу Божу, прощаючись зі своїми вірними. О. Адама Станкевича знає добре ціле українське громадянство м. і. з його статті у „Ділі“.

28. грудня з аналогічних причин мусить покинути Вильно також інж. Кайкович, організатор білоруської кооперації, журналіст і видавець пресового сервісу „Білоруські Вісти“, що своїми інформаціями обслуговував також „Діло“. КТВ.

Новинки з Карпатської України.

Новий український часопис. В Хусті почне виходити новий часопис п. н.: „Карпатська Україна“. Буде це ілюстрований та літературний журнал під редакцією письменника Василя Ґренджі-Донського.

Апостольський адміністратор д-р Діонізій Нярадій відвідав Великий Бичків, де його привитали великі маси вірних. Єпископ Нярадій оглянув духовну семинарію, евакуовану з Ужгороду й тамошні школи.

Інспекційна подорож мін. Ревая. Мін. Ю. Ревай відвідав у товаристві референта здоровля д-ра Гончаренка краєву лічницю в Севлюші, оглянув збудований модерний хірургічний павільйон, що коштував 4 мільйони ч.к. Управитель будови інж. Колена запевнив мін. Ревая, що у приспішенім темпі докінчить будову, щоб поширена лічниця могла вже в найближчих днях працювати правильно у всіх діловнях. Мін. Ревай відвідав теж „Краєвий Кооперативний Союз“ і „Торговельну Спілку Господарських Кооператив“, де цікавився поглибленням кооперативної праці, яку поведуть іншими засобами, ніж досі. Після перегляду уряду для застрахування тютюну мін. Ревай вернувся до Хусту.

Шкільні різдвяні ферії в Карпатській Україні будуть по змозі якнайбільше скорочені. Під час мобілізації та після віденського арбітражу в більшості карпатоукраїнських шкіл не відбувалася шкільна наука. Багато вчителів виконувало військову службу, після евакуації Ужгороду, Мукачева й Берегова багато урядів заняло шкільні будинки. Тому теж міністерство шкільництва в Хусті видало обіжник, щоб з уваги на втрату багато годин науки шкільні різдвяні ферії були якнайбільше скорочені.

Адміністрацію гостинниці „Корона“ в Хусті перебрала покищо по виселенні відомого ... для мадярського громадянства, організація „Карпатська Січ“. Згодом розпишуть конкурс на піднаєм того будинку, який став вже центром громадянських сходин. „Січ“ веде гостинницю дуже дбайливо та устійнила ... Хуст. зовсім доступні ціни.

З природи і життя.

МОРОЗ.

Мешканці нашого краю мають цими днями таке враження, немовби мешкали на Сибірі. Морози впали сильні і несподівані. Зима нагадує Сибір, але тільки тим, що Сибіру не знають; там мороз не супроводять вітри і тому він може бути багато більший. Теперішній мороз спричинений напливом великої маси холодного повітря, що приплинуло до нас з північного сходу, з підбігунового кола та холодного Сибіру, випираючи тепле повітря, що до початку грудня витворювало у нас враження осени. Цей мороз найбільше дошкульний, що нема снігу, що покриваючи землю хоронить її від остудження. Гірший ще від морозу, що доходить в день до —20 ст. Ц, а вночі значно більший, є ледянохолодний вітер, від якого холоне відслонена шкіра лиця, і замерзає віддих. Тому не диво, що мороз забирає так багато жертв, відморожуючи їх слабо укровлені та відкриті частини тіла як ноги, вуха, руки, коліна та стопи. Перше місце в ряді відморожених частин тіла займають ноги. Потім у мужчин ідуть вуха, а в жінок коліна. Головно усякі торговці, кольпортери ґазет, візникарі та інші люди, змушені багато перебувати на вільному повітрі, наражені на відмороження.

Відмороження може бути ріжного ступня: відмороження першого ступня, коли зблíднуть чи біліють деякі частини тіла, що повстає від сильного звуження кровоносних судин. Потім звичайно шкіра стає червона, бо починається пораження кровоносних судин і вони нагло сильно розширяються. Появляється також опух та свербіння чи печення даної частини тіла. Лікування полягає на натиранні відмороженого місця снігом, потім іде холодна купіль, а щойно потім повільне поступне огрівання.

При відмороженні другого ступня на шкірі появляються піхурі, виповнені воднистою рідиною та сильний опух шкіри. При третім ступні бувають синьо-червоні піхурі, розпад шкіри та струпи, що кінчиться змертвінням шкіри даного місця. При відмороженні другого та третього ступня треба вже конче лікарської опіки.

Давні відмороження ще довго пригадуються їх власникам; звичайно в холодних порах року проявляється це опухом та зачервонінням шкіри на верху рук, стіп або і лидок. Вона стає під впливом холоду синьо-червона та холодна. Лікувати такі місця треба вигідною та теплою обувою чи рукавицями, гарячими купелями з додатком алуну або таніни чи оцту. Можна також вживати масажу як засобу для посилення обігу крови у частинах тіла перевражливлених на холод від давнього відмороження. Зрештою на ніч добре втирати спеціяльну масть, яку лікар припише, звичайно камфорово-іхтіолеву. Добре ділають часом перемінні купелі даної частини тіла, раз у гарячій раз у холодній воді, при чому треба перекладати її що мінути. **Б. Г-й.**

В погоні за пливким золотом.

У звязку з моторизацією в усіх ділянках життя поодиноких людей та цілих народів, у світі зросла непомірно потреба палива до величезного числа машин, що з кожною хвилиною чимраз більше росте. Поодинокі держави кинулись до пробних верчень землі на своїх землях, шукаючи за нафтовою ропою, з якої сьогодні виробляють майже всі гінні матеріяли до моторів. Нафта є сьогодні найважнішим продуктом, довкола якого обертається сьогодні навіть політика деяких держав. В часі останніх кількох літ майже всі держави Европи кинулись шукати за ропою, тим „пливким золотом", як його називають. І так Велика Британія вертячи пробні отвори углиб землі на своїй території натрапила правда на сліди ропи, але без поважніших вислідів. Також Франція, хоча вертить у себе за нафтою вже від 1918 р. і досі перевела на своїй території коло 200 розшуків, найшла на своїй европейській території ропу ледви в одній місцевости Ґабіян. Німеччина від 1934—1937 р. вивертіла у себе 162 отворів; у деяких місцевостях тої держави появилася справді при таких верченнях нафтова ропа у більших кількостях, але зараз у перших днях продукції звичайно вичерпувалася, так, що Німеччина і далі шукає за нафтою у себе і за границею. Таксамо вичерпуються джерела нафтової ропи в Італії, де її видобуття впало з 27 тис. тон (1932 р.) до 15 тис. тон (1937 р.). В останніх часах натрапили на невеликі зложжа нафтової ропи в Австрії, де в 1937 р. видобули 40 тис. тон ропи, та це покриває тільки 10 проц. запотребовання цього промислового краю.

Верчення за ропою в Бельгії, Чехословаччині та Данії не дали ніяких вислідів. І так тепер в Европі ніяка держава крім Польщі, Румунії та СССР не має такої кількости власної ропи, що вистачалаб для її потреб.

—o—

Отруйна їдь — цілющим ліком.

Багато тварин чи комах витворює у спеціяльних залозах отруту — їдь, що служить їм чи то до оборони перед напасником чи до здобуття поживи. Багато з нас мало вже прикру нагоду зазнати на власній шкірі прикрого впливу їді таких тварин як оса, бджола, шершень, а дехто і ледви врятував життя коли його вкусила отруйна змія. Ці останні небезпечні у гарячих краях, де жертвою їх отруйних впорсків стають десятки тисяч людей.

Це явище сильного впливу тваринної їді на організм людини звернуло увагу багатьох дослідників. Вже віддавна знаємо, що поміж ліками, що їх лікарі приписують недужим у ріжних недугах, є багато сильних отрут, що діють у малих дозах як ліки. Цікаво, що саме цілий ряд найцінніших ліків, якими розпоряджає медицина у боротьбі за здоровля людини, належить до дуже сильних отрут. Досить згадати тільки такі загально відомі ліки як морфіна, опій, атропіна, стрихнина та багато інших.

Досліди з отрутами

Досліди над їддю тварин та комах виказали, що ці їді чи то гадюк чи бджоли, оси, шершеня, мають подібний вплив на організм людини, з чого виходить, що вони мають подібний хемічний склад.

Домашня медицина знала вже здавна про лікувальний вплив тих тваринних отрут й вживала їх як нпр. їдь мурашок чи бджіл у лікуванні затяжного ревматизму та сильні нервові болі. Усі ці їді мають сильний знечульний вплив. Крім того з невиясненої причини людина чи тварина що дістала відповідну давку такої їді, незвичайно добре зміцнялася на здоровлі та прибувала на вазі. Ось нпр. люди, що перебули протиревматичну курацію при помочі впорсків їді бджоли, звичайно почувають себе добре і добре виглядають. Учений Райхарт каже, що згадані їді розпадаючись побуджують клітини організму людини, куди дісталися, до живішої праці. Тому в останніх роках вживають лікарі залюбки згаданих їдей у лікуванні таких недуг як ревматизм, астма та туберкульоза.

Головним складником тих їдей має бути т. зв. невротоксина, що має знечульний вплив і діє на кров в той спосіб, що може розпускати червоні тільця крови та приспішувати її ціпенінія, як також вона має бути тим подразнюючим чинником, що побуджує протоплязму клітин організму до оживленої праці.

Старо-турецька медицина

Як відомо, великий вплив на розвиток сучасних лікарських наук мала медична штука, що буйно процвітала у середневіччі на Сході, головно в арабських краях. З арабською медициною і лікарями зустрілася Европа в Еспанії, де у середневіччі була могутня та висококультурна арабська держава. Тому, що відомости про високий рівень лікарської штуки на Сході принесли европейцям араби, тому через довгі віки історія медицини знала їх, як головних носіїв лікарського знання Сходу. Тимчасом в останніх часах професор історії медицини у Стамбулі Сугейль звернув науковому світові увагу, що вплив турків на високий рівень східної медицини в середніх віках був неменший ніж арабів та персів.

Турки чи араби?

На Заході тому, каже згаданий професор, не знають нічого про старо-турецьку медицину, що старинні турки вживали у науці арабської мови, що на Сході мала таке саме значіння, як на Заході латина. До цього ще причинилися приписи корану, що забороняють у магометанському світі розріжняти поодинокі народности. Тому й не диво, що всі твори турецької медицини йшли на рахунок загальної цивілізації ісляму. Також багато славних старинних лікарів, що їх звичайно вважали арабами, були турками, як нпр. славний Авіценна. Це потверджують імпозантні руїни та великі архіви, що збереглися ще до наших часів. Бібліотеки Стамбулу та більших турецьких міст мають ще досі багаті збори лікарських рукописів; у деяких з них є багато гарних ілюстрацій та мініятур. Ось нпр. у своїм підручнику хірургії зобразив турецький лікар Шерефеддін рисунки хірургічних приладів, з яких багато подібних до сьогоднішніх.

Інша мініятура змальовує сцену лікування звиху рамени. На інших рисунках бачимо лікування всяких ґудзів припалюванням і т. п.

Також ілюстрації в нелікарських старовинних рукописах дають багато матеріялу до пізнання старо-турецької медицини. Ось в однім історичнім рукописі з 12. віку (1115 р.) рисунок показує сцену оглядин славного цісаря сельджуків Махмета бен Меліка, якого розглядав тодішній знаменитий лікар Ебуля Берекіят, що спеціяльно прибув до недужого цісаря з Баґдаду. При лікарських оглядинах цісаря асистує славному лікареві придворний лікар цісаря; на рисунку видно, як один лікар тримає руку достойного пацієнта і досліджує пульс, а другий кладе цісареві руку на чоло, справджуючи чи пацієнт не має гарячки.

Лікарі у столиці.

У столиці султанів Істамбулі лікарі мешкали в усіх дільницях міста. Начальний прибічний лікар султана був водночас міністром публичного здоровля. Він розглядав освіту та здібности лікарів, що оселювалися у місті та видавав дозвіл на відкриття лікарського кабінету, або замикав їх, коли йому щось не подобалося. Такий начальний лікар, званий гекім-баші пильнував також, щоб у столиці число лікарів не було завелике, тому новому лікареві видавали тільки тоді дозвіл на практику, коли один з осілих уже лікарів перестав практикувати.

Кімната принять.

Кімната принять турецького лікаря зображена на рисунку з 17. стол. На нім нарисовано м. ін. велику шафу з полицями повними лікарських рукописів; поміж ними була завсіди тодішня фармакопея (урядовий спис ліків дозволених до вжитку). Крім того на поличках видно лікарські прилади та аптичні посуди, в яких тодішні турецькі лікарі виробляли ліки. Ліки приладжували осібні помічники. Часом коли лікар не мав часу виготовити ліків, виписував рецепту, з якою недужий йшов до „актаря", торговця ліків, що був чимсь в роді аптики

Рецепти.

У турецьких архівах збереглися також рецепти старовинних лікарів. Цікаве, що на тих рецептах нема підпису лікаря. Таксамо в бібліотеках високих достойників найдено багато книжок-рукописів про витворювання недражливих та цілющих ліків. Для відріжнення тих ліків від небезпечних, що моглиб стати отрутою наліплювали на пляшках наліпки „Тільки для лікаря". Старовинні турецькі лікарі були також потрохи фільософами, як про це свідчить славний напис над дверима славного лікаря Абдульхана Мааллі, прибічного лікаря султана Махмуда II., що каже: „Тут можна дістати все, що собі бажаємо, з вийнятком ліку проти смерти".

Сторінка без політики.

Пригода Гарі Купера в Парижі.

Гарі Купер, відомий голівудський зорян провів кілька днів у Парижі і зі свого побуту у столиці Франції був зовсім вдоволений. Правда, причина того вдоволення доволі оригінальна: артист признає, що він „ніколи так смашно не їв, як у Парижі". Та фільмовому акторові можна це простити, бо ледви чи хто сподівався, щоб він відвідав Національну Бібліотеку, або Французьку Академію.

Артист був вдоволений тим, що його пізнавали на вулицях і в театрах. Разом із ним ходив усюди товариш, який розумів по французьки, тому теж Купер знав і що про нього говорили.

Особливо приємна була для нього стріча на Елізейських Полях. Перед ним станули наче вкопані дві панни:

— Гарі Купер?

— Що ти? Той старий джиґун? Гарі Купер — красунь.

Акторові важніше було мати славу красуня на екрані, ніж у житті.

В „Касіно де Парі"хотів він підчас перерви вичистити ніс. Та якась жінка з окликом захоплення вирвала з його рук хусточку до носа і сховала її, наче не знати які цінноші в торбинку.

— Я заплакав би зі зворушення — заявив Гарі Купер — але я не мав би тоді чим пообтирати сльози.

Чому котів не оподаткували.

Відомий англійський зоольоґ проф. Н. Єнкінс виголосив недавно в англійськім Зоольоґічнім Товаристві відчит на оригінальну тему: „Звірята і податки".

В тім відчиті, спираючися на дуже працьовитих дослідах та студіях, проф. Єнкінс ствердив, що вже в найдавнішу давнину за домашні звірята наклали податки. Найчастіше накладали податки за собаки й коні. Зате, не зважаючи на ріжні досліди й заходи, професор Єнкінс не натрапив ніде на слід, щоб колинебудь оплачував хтось податок за котів. Реєстрацію домашніх звірят знали вже у старовинному Єгипті. Для податкових цілей реєстрували кози, вівці, коні, навіть дріб, але ніколи не реєстрували котів. У старовинному Єгипті котів поважали з поводилися з ними, наче зі святими звірятами.

І в найновіших часах, коли ріжного роду домашні звірята підпадають під точну реєстрацію, чи то для статистичних даних чи фіскальних — котів ніде не реєструють. Проф. Єнкінс не пояснював того дивного явища, лиш подав його до відома

Американська конкуренційна боротьба.

В Америці конкурували при кінці минулого століття дві великі фірми: Горна й Джона Сміта. Обі фірми торгували мануфактурою та біллям.

Приятелем Марка Твена був Джон Сміт. Марк Твен написав одного разу Джонові коротке оповідання, яке той хотів використати в рекламових цілях. Одначе письменник не дав на те своєї згоди, імовірно побоюючись судового процесу. Оповідання-анекдотка мало такий зміст:

„Давен-давнім жив один цар. Він хотів знати, хто почувається найщасливішою людиною у світі. Виявилося, що найщасливіший чоловік не мав навіть сорочки.

Тому чоловікові дали сорочку. Від тієї пори він став найнещасливішим у світі сотворінням, бо... сорочка була з фірми Горна".

Вивезли вогнетривалу касу.

До одного великого льондонського товарового дому закралися недавно злодії, і щоб не гайнувати марне часу на розпорювання каси, винесли її на вулицю, завантажили на грузовик та вивезли невідомо куди. Щоб каса підчас транспорту не спричинювала зайвого галасу, злодії попідкладали на ступнях всі хідники і крім того попідкладали теж під неї грубі бальоки мила. До якого ступня бандити були певні себе та „своєрідно" зарозумілі, найкраще свідчить це, що вони заїдали собі підчас роботи консерви, пили вино та слухали радіопередач.

Щоб забезпечити себе перед приходом несподіваних і зайвих свідків, вломники поукладали при всіх входах до дому порожні пляшки від молока. Коли хтонебудь намагався би ввійти, трунув би пляшки й наробив би таким чином сильного галасу.

Не зважаючи на енерґійні заходи, поліції таки не вдалося виновників віднайти

Голяндська королева боронить жінок.

Кілька місяців тому до відомої голяндської драматичної артистки ван Беннеком приступив якийсь добродій. Артистка просила залишити її у спокою. На те настирливий напасник відповів нечемно. Тоді артистка не надумуючися довго, ударила вйідливого джентлмена по голові важким клубком, що його мала під рукою, завдавши йому доволі поважні рани.

Пошкоджений віддав артистку до суду. Підчас процесу ціла Голяндія розділилася на два табори: мужчини домагалися присуду, жінки виправдання. Суд признав артистку винною та засудив її на арешт.

Та як лиш присуд став правосильний, королева Вільгельміна підписала декрет про помилування пані ван Беннеком, заявивши таким чином свій погляд однозгідним із думкою всіх голяндських жінок.

Тури в Европі.

Колись перед кількасот роками жила в Европі величава раса биків т. зв. тури. Вони визначалися великим ротом, незвичайною силою й крутими рогами. Про ці величаві звірята ... сі знаходимо згадки у численних українських леґендах та піснях (знаний із шкільних читанок переказ про Турову Кручу). Також в іменах та назвах місцевостей находимо сліди побуту цих величавих звірят на наших землях (... Буй-Тур, Турів, Турянський, місто Турів, ... Туря та ін.). Здавалося, що ця раса звірят в Европі щезла уже без сліду і усі вважали її вимерлою, як нпр. мамутів. Тимчасом берлінський зоольоґічний город подає, що там находиться кілька штук того звіряти. По довгих розшуках по цілій Европі, німецькі годівельники ... спровадили до Німеччини ті роди биків, що мають у собі кров турів, як південні бики в Еспанії вживані до боротьби биків і з под. Франції ... з Корсики. Завдяки плановій годівлі і ... ванню тих нащадків мішанців давніх турів вдалося годівельникам вигодувати расу биків, що має всі зверхні прикмети стариниих турів, як ... масть шкіри вигодуваних биків, червону ... вину на хребті, білі ніздря, могутні роги, ... при підставі, а чорні на кінцях та велика зручність і поворотність.

В берлінськім зоо є тепер 3 биків і ... турів, виплеканих такою штучною годівлею ... каво, що прикмети старих турів мають ... бики, а зовсім їх не мають корови, що ... ють ріжно.

На потвердження правди своїх слів берлінське зоо залучує у своїх виданнях для ... не можуть на власні очі переконатися ... скресення вимерлого вже тура, знимку, ... видно величавого бика-тура, на широко ... ставлених ногах, з довгими рогами ... кінцями.

Вулиця мілiонерів.

Найдорожчою вулицею Льондону ... під цю пору Кенсінґстон Палас Гарденс ... ми, за вийнятком двох, ... ди. Земля є власністю короля, тому ... дають, лиш віддають в аренду на 999 ...

Той, хто поселиться на тій вулиці, ... крім ріжних інших видатків, 600 фунтів ... лінгів за аренду частини землі, 400 ф. ... жавного податку, 200 ф. ст. податку ... і 100 ф. ст. за вдержування вулиці — ... 1.300 фунтів стерлінґів. Зате мешканці ... себе вважати обезпеченими від ... гостей болай до тієї міри, що ... вході й виході вулиці стоїть сторожа ... ків, яка питає кожного, до кого ... іде. Масивні ворота Кенсінґтон Гарденс ... нують удень поліціянти. В 10 год. їх ... і власники домів мають від них ключ.

Мешканці тієї вулиці дуже ... Коли кілька місяців тому ... замінити газове освітлення на електричне, ... же всі мешканці домів спротивилися ... їх думку газ не світить зовсім гірше, ... тричне світло і з газовою фірмою ... ву ще на 10 літ.

Одним із нових мешканців тієї ... чої льондонської вулиці є голяндський ... нер Дресельгіс, який для віднови дому ... кав спеціяліста аж з Америки. Коло ... парубком член парляменту сер ... власник пароплавної фірми ... пітал дає 40 мільйонів ф. ст. На тій ... как теж Лайнель Натан Ротшильд та ... міліонер Штраус, який постійно ... кравать.

Теж причина розводу.

Один збіжевий купець у ... суду розводову скаргу, мотивуючи ... його жінка перемалювала собі ... чорне волосся на вогнисто-руде.

Суд відкинув скаргу, ... вину, щоб жінка купця перефарбувала ... лосся на рудо та привернула ... кольор.

До відома всього українського громадянства.

Конгресовий Комітет повідомляє усе українське громадянство, що заповіджений у 70-ліття Товариства „Просвіта" »КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНІЙ КОНГРЕС« не відбудеться в днях 25. і 26. грудня 1938 р. тому, що влада не дозволила.

—o—

Слідами Войцеховського...

„СКРЕСЛИТИ ІНВАЛІДСЬКІ РЕНТИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ".

На вівтірковому засіданні буджетової комісії пос. Вагнер реферував буджет інвалідських рент і платень. У дискусії забрав слово пос. Целевич, який висунув цілу низку постулятів і заявив, що УПР зголосить внесок на зміну інвалідського закона.

Пос. Целевичеві відповів референт, пос. Вагнер. Він сказав, що коли сойм признав свого часу інвалідські ренти українцям, що в рр. 1918-1919 воювали з Польщею, то це був доказ такої благородности, що багато людей цього не могло зрозуміти. Можна було сподіватися, що українці зрозуміють цей акт, але дійсність каже що іншого. Тому він, пос. Вагнер без порозуміння з урядом і владою Озону складає особисту заяву: доки українське громадянство не змінить свого становища до польської держави і польського народу, треба ст. 69 інвалідського закону з 1932 р., що признає українцям інвалідські ренти, скреслити.

АКЦІЯ Д-РА ШАХТА У ЛЬОНДОНІ.

У льондонських розмовах д-р Шахт предложив плян виїзду жидів з Німеччини. В британських колах цього пляну не відкинули, але приняли його не дуже прихильно; розглянуть його експерти 6-ох держав — членів утвореного в Евіяні комітету для справ жидівських утікачів.

Як пише „Дейлі Телеґраф", при кінці січня 1939. р. приїде до Льондону німецький міністр господарства д-р Функ.

—o—

ПРЕЗИДЕНТ ГАХА ВИЇДЕ НА СЛОВАЧЧИНУ.

През. Гаха виїде небавом на Словаччину. Щоб устійнити подробиці цієї поїздки, з Братислави виїхав до Праги мін. Сідор з начальником виділу безпеки Кліновським.

—o—

ІТАЛІЙСЬКО-МАДЯРСЬКИЙ ДОГОВІР ПРО КУЛЬТУРНІ ВЗАЄМИНИ?

Як говорять у політичних колах Будапешту, підчас побуту мін. Чяна підпишуть там договір про культурні взаємини між обома державами. В Будапешті повстане італійський ліцей, у мадярських школах учитимуть італійську мову нарівні з французькою.

—o—

ПІСЛЯ МАДЯРСЬКОГО НАПАДУ НА СЛОВАЧЧИНУ.

ПАТ довідується з праських урядових кол, що пізним вечором зліквідовано словацько-мадярський інцидент у безпосередніх переговорах між Прагою та Будапештом.

—o—

ДИПЛЬОМАТИЧНІ ЛОВИ.

У вівторок відбулись у Ґеделе лови, в яких взяв участь реґент Горті, мін. Чяно, дипльоматичний корпус та запрошені гості.

По повороті до Будапешту мін. Чяно приняв делеґацію місцевої італійської кольонії, вечором був на принятті у мадярського міністра закордонних справ.

—o—

МІНІСТР ЧЯНО ЇДЕ ДО БІЛГОРОДУ.

Після повороту з Будапешту мін. Чяно виїде до Білгороду, куди запросив його премієр Стоядінович.

НАПАД НА ПОСАДНИКА НЮ-ЙОРКУ.

На посадника Ню-Йорку, Ля Ґвардію, напав на сходах міської управи якийсь мужчина і побив його. Присутні важко потурбували напасника. Виявилося, що це ірляндець, мабуть умово хворий.

МАНДЖУРСЬКИЙ ПОСОЛ У БУРҐОСІ.

Перший манджурський посол у Бурґосі зложив дипльоматичні повновласти ґен. Франкові.

З життя наших установ.

З ТОВАРИСТВА НАУКОВИХ ВИКЛАДІВ ІМ. П. МОГИЛИ.

Щоб познайомити основніше із Закарпаттям українську громаду у звязку з подіями від 11. жовтня ц. р. почавши, Т-во ім. Могили подбало про наукові виклади про Закарпаття.

Д-р В. **Пачовський**, автор брошури „Срібна Земля", подав ґеоґрафічний опис Закарпаття і зацікавив слухачів тамошніми переказами, леґендами й історичними подіями. Докладно розказав він про закарпатську еволюцію після 1918 року, якої був свідком та учасником. В оживленій дискусії ред. Курдидик подав кілька влучних заміток до виводів прелеґента про княжу добу.

Д-р Д. **Лукіянович** змалював „весну народів" (1848 р.) в Австрії і бурхливий 1849 рік та на цьому тлі провів докладну анальоґію історичних подій і взаємин між Закарпаттям і Галичиною, між українцями і мадярами в рр. 1849, 1914, 1938. При тому звернув увагу слухачів на цінні студії Ів. Кревецького п. з. „Оборонна орґанізація руських селян на галицько-угорськім пограничі 1848 і 1849 р." та „Батальйон руських гірських стрільців 1849—1850 рр." і заохочував до читання „Зорі Галицької" з 1848 і 1849 рр., що є не вповні використаним досі джерелом першої руки до історії тієї доби.

Микола Бабин на широко й докладно розвитому тлі загальних відомостей про будову земної кори, послугуючись картами, рисунками та схимами, розкрив цікаву історію ґеольоґічного розвитку Закарпаття та подав перегляд важніших копалин, що становлять природні багатства Закарпаття. В дискусії забирали голос: інж. С. Пастернак, Сірий і Лясевич. Вони подали цікаві і цінні доповнення, головнож про поклади камінної соли і ропи.

Добірна й численна авдиторія зібралась на **виклад д-ра Свєнціцького**, що має за собою такі дві цінні студії, як „Матеріяли до відродження Карпатської Руси" (1906 р.) й „Огляд взаємин Карпатської Руси з Росією" (1906 р.). Д-р Свєнціцький говорив на тему „Взаємини Закарпаття з Галичиною у XVIII. й до половини XIX. стол." Із пильно та доцільно прелеґентом призбираних і вдатно насвітлених дослідів та згосованих фактів — прогаядно виринула провідна думка й тези про галицько-закарпатські взаємини.

•

Загальні Збори Товариства наукових викладів ім. П. Могили у Львові дня 16. ц. м. вибрали головою Т-ва **д-ра Дениса Лукіяновича** і Головну Раду в такому складі: Ольга Ціпановська, д-р І. Раковський, д-р Іл. Свєнціцький, професори: М. Бабин, І. Боднар і Й. Назар; д-р Метельський, м-р Коваляк.

Під проводом Українського Гігієнічного Т-ва станьмо всі разом, як його члени, до боротьби з найбільшою суспільною хворобою нашого народу — туберкульозою!

НОВИНКИ.

— Чергове число „Діла" **появиться в пятницю 23. ц. м. тому, що в четвер 22. ц. м. припадає** свято Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці. В пятницю вийде „Діло" в нормальному часі.

— **Повідомляємо ввічливо, що з днем 25. ц. м переносимо Косметичний Кабінет „DISTINCTION" на вулицю Сикстуську ч. 14, І. пов.** Поширений і вивінуваний кабінет з останніми засягами техніки і знання дорівнює він тепер европейським заведенням. — **Управа.** 10-10

— **У довгі зимові вечорі** маєте добру нагоду довести Ваші світлини до порядку. Модерні німецькі фотоальбоми на складі тільки в єдиній українській фотокрамниці Екомп, Львів, вул. Сикстуська 29. Тел. 203-30. 1639 1—?

— **II. Трикотарський шість-тижневий курс** влаштовує кооп. „Вовна". Веде п. Зелена. Оплата за курс 8 зол. Зголошення: „Вовна", Підвалля 1, або „Сільський Господар", Руська 20, тел. 230-53. Початок 27. XII. в год. 17. 1—2

— **Всч. ОО. Душпастирям і Катехитам під увагу!** Зближається II. шкільне півріччя, найкращий час, щоб шкільні діти доповнили браки у своїх книжках. Тому замовляйте друге видання **катехизму „Божа Наука"**, одобрений Гр.-кат. Епископатом і шкільною владою для IV. і V. кл. вселюдних шкіл. Ціна 1.— зол., при більших замовленнях опуст. Замовлення слати: **Канцелярія гр.-кат. Митрополичої Консисторії Львів, пл. св. Юра 5.** 1—3

— **„Свят-вечірні й різдвяні страви".** Книжка на часі! 80 сот., порто 25 сот. В книгарнях і в „Новій Бібліотеці" Львів, Копцова 4. 2996 -7

— **З найкращих шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки** Юліян Глушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. І. пов., телефон 254-46. 2500 117—0

— **Повторення** відчиту д-ра Д. Донцова: „III. Німеччина" в четвер 22. ц. м., год. 18. в салі „Бесіди". 3008

— **Засідання Фільольоґічної Секції Наук. Т-ва** ім. Шевченка відбудеться 24-го ц. м. в год. 6. увечір з таким денним порядком: 1. М. Рудницький: З техніки европейської та української повісти. 2. Поточні справи.

— **У 125-ліття уродин Тараса Шевченка.** Уряд Сов. України підготовляється величаво відсвяткувати недалекі роковини 125-ліття уродин Т. Шевченка. З передової статті київських „Вістей" з 16. ц. м. виходить, що підготовна праця до свята посувається дуже поволеньки наперед. Державне Видавництво Сов. України (Держлітвидав) видало „Кобзаря" ледви в кількох тисячах примірників. „Вісти" нарікають, що дотепер не видано брошури з думками Шевченка (??), про Леніна, Сталіна, Ґоркоґо і т. п. Будова музею Шевченка при його могилі під Каневом дотепер нескінчена. „Вісти" з обуренням осуджують факт, що партійний комітет не прийшов з допомогою колхозникам села Маріїнське на Полтавщині, де мешкав якийсь час поет та які віднеслись до окружного ювилейного комітету з проханням відгородити дуб, під яким пересиджував часто Шевченко. „Вісти" невдоволені теж з діяльности київського комітету і взивають партійні органи перебрати організацію ювилейного свята у свої руки.

— **Ревізії й арештування в Золочеві** між українською молоддю перевела поліція в днях 13. і 14. ц. м. Частина арештованих **вийшла на**

волю по двох днях, інших відставила поліція до арешту. Поліція перевела ревізію та арештувала голову місцевої Філії „Просвіти" і Повітового Союзу Кружків Р. Ш. м-ра М. Вагулу, який по двох днях вийшов на волю.

— **Сильні морози** зі східним вітром дошкульно давались у знаки мешканцям Львова. Від 18. до 20. грудня морози доходили до 22-ох ступнів на передмістях Львова. Не диво, що до рятункового поготівля зголошувалось майже по 100 осіб денно, здебільша мужчин, з відмороженими вухами. Жінки зголошувались з відмороженими носами і ногами. Одна з пань мала відморожені обі ноги від стіп аж до колін, бо ходила... в легоньких шовкових панчішках. Сильні морози викликали трівогу між селянами за озимину, що може зовсім легко вимерзнути при дальшім спадку температури, бо на полях нема зовсім верстви снігу, яка хоронилаб озимину. У звязку зі сильними морозами в Польщі спізнення поїздів доходить навіть до кількох годин. До всіх особ. поїздів долучено окремі льокомотиви, щоб огріти вагони. Слід згадати, що майже всі ріки в Польщі покрились уже грубою верствою леду. Хвиля сильних морозів навістила не лише східну і середущу Европу, але також західну і полудневу. На передмістях Парижа в неділю 18. ц. м. мороз дійшов до 14 ступнів Цельзія, а в полудневій Англії замерзло навіть море вздовж берега. Такого зимна не памятають у Франції та Англії від 10-ох років. У Юґославії лютують сильні сніговії з морозами. В середу 21. ц. м. мороз злагіднів, бо знад полудневої Франції напливає хвиля теплого повітря.

— **Сензаційна крадіж у пивниці каварні „Рома".** Платничий каварні „Рома" Ян Лянґ повідомив поліцію, що між 3-ою год. вранці і 10-ою перед полуднем у понеділок 19. ц. м. невідомі злодії дісталися до спіжарки каварні „Рома" в пивниці, звідкіля забрали 1.800 зол., шкіряну торбу, два портфелі і кілька полотняних мішочків з грішми. Поліція арештувала три особи під закидом крадіжи.

— Самогубством скінчив начальник бюра воєвідського комітету зимової допомоги у Львові, 30-літній Здзіслав Лір, у вівторок 20. ц. м. вполудне у своїм помешканні при вул. Окульського ч. 6, де віднаймав ґарсоньєру. У вівторок рано сторож розмовляв з Ліром, а вполудне почув запах ґазу з його помешкання. Тому сторож зі сусідами виважив двері і знайшов Ліра мертвого біля лазнички з раною від револьверової кулі в голові. Крім того перед смертю Лір відкрутив латичку з ґазом, що виповнив ціле помешкання. Слідство виявило, що Лір не приходив уже від кількох днів до бюра. Причиною самогубства була недуга сухіт.

— **Грабунковий напад у Львові.** У вівторок 20. ц. м. вечором напав невідомий напасник на розі вул. Кампіяна на Стефанію Божемську, жінку капітана, замешкалу при вул. Кохановського ч. 108. Напасник намагався вирвати її торбинку з рук. А що нападена боронилась, напасник побив її кулаком по плечах, підставив їй ногу під коліно і повалив її на землю. Але нападена далі завзято боронилась. Тоді напасник вкусив її в руку і щойно таким чином вирвав нападеній торбинку з 65 зол. Втікаючи напасник тероризував прохожих ножем так, що щойно поліційному аґентові Огродніковi вдалося зловити його. Виявилось, що грабунковий напад виконав 28-літній П. Дацко, безробітний.

— **За 14-ту платню** розбилися переговори між професійною організацією банкових урядовців та дирекціями варшавських банків у справі виплати т. зв. 14-тої святочної платні. Представники банків запропонували представникам урядовців, що виплатить 14-ту платню щойно по устійненні білянсів за 1938. рік. Представники банкових урядовців зажадали, щоб банковим урядовцям виплачено 14-ту платню ще цього тижня.

— **Четвернята померли.** З Вадоні в Румунії повідомляють, що четвернята жіночого полу, які недавно повила громадянка тієї місцевости Параскева Калінеско, померли.

— **Кара смерти за шпигунство.** ПАТ повідомляє: Військовий окружний суд у Кракові засудив на наглім розправі урядовця Владислава Валишека на кару смерти за шпигунство в користь одної зі сусідних держав. Присуд смерти виконали 15. грудня ц. р.

— **Наслідки землетрусу в Туреччині.** Землетрус, що навістив округу Кіршеїр, мав багато більші розміри від минулорічного землетрусу. Завалилося від нього 50 домів; 250 домів сильно ушкоджені. Жертв у людях не було, бо людність при перших струсах утікла в поле.

— **Стерилізація в Австрії.** Від 1. січня 1939 р. дідично обтяжені особи підлягатимуть в Австрії примусовій стерилізації. Закон передбачує стерилізацію умово недужих осіб, алькоголіків, калік і т. д.

— **Страшні пошести вибухли в совітських концентраційних таборах** у північнім СССР, де політичні вязні працюють при вирубуванні лісів. Велитенська смертність між вязнями довела до того, що в багатьох таборах нема кому працювати. І так у халтуринській окрузі працює ледви 6-ох вязнів, у шестаківській окрузі двох. У звязку з масовим вимиранням політичних вязнів по таборах міста в СССР відчувають щораз то дошкульніше недостачу палива.

— **Грабіжницькі напади бездомних дітей.** Совітська преса бє у дзвін на трівогу з приводу постійних грабункових нападів ватаг бездомних дітей на шкільну дітвору підчас повороту зі шкіл. „Комсомольская Правда" пише, що напасники бють свої жертви, відбирають від них харчі, книжки, гроші, а в останньому часі внаслідок сильних морозів навіть одіння. Згаданий часопис пише, що внаслідок сильних морозів бездомні діти ограбили на днях з одіння 53 шкільних дітей.

— **Пожежа поїзду і корабля.** Пожежа, що вибухла в електричнім поїзді на шляху Копенгаґен—Фредріксгавн, викликала великий переполох між подорожніми. Машиністові вдалося в останній хвилині затримати поїзд, а пасажири рятувались вискакуючи крізь вікна на сніг. Поїзд з льокомотивою згорів до тла. — У Трієсті згорів шведський корабель „Стокгольм". У рятунковій акції брали участь пожежні сторожі з Трієсту, Горіції та Удіне. Пожежа повстала від недокурка. Шкоди сягають до 100 мільйонів лірів.

— **Чудо техніки.** Швайцарському інжинірові Губерові з Нідертойфен у кантоні Апенцелер удалось по 10-літній інтенсивній праці створити „робота", що є дійсним чудом техніки. Робот, що його винахідник назвав „Сабор"-ом, високий на 2.25 м. і важить понад 200 кільограмів. „Сабор" порушується наперед, назад і в бік, порушає раменами і головою, отвирає та замикає очі. Робот може теж закурити папіроску і сам її курить. При виголошуванні слова „Сабор" має правильний уклад уст. Чує дуже добре звернені до нього питання і вміє на них відповісти. Роботом керують електромагнетичні хвилі та реаґує на них з віддалень 30 км. Середина „Сабор"-а складається з безлічі вражливих приладів, має ґрамофонове уладження, радіовідбірник на ультра-короткі хвилі та кільканацять моториків. „Сабор" може виконувати потрібні рухи тому, що вмонтовано в нього 20 моториків.

— **Досліди над циганами.** На основі поліційних розпорядків в Австрії, циганів піддадуть расово-біольоґічним дослідам. Окремі права матимуть чистокровні цигани, інші права матимуть мішанці. Вони не матимуть теж права носити зброї. Циганським ватагам обмежать мандрівки по Німеччині, а чужим циганам заборонять відвідити до Німеччини.

— **Преґарний діямант** знайшли робітники над ручаєм Санто Анто у повіті Короманделі у Бразилії. Діямант важить 26 каратів. Його подано за 230.000 мільрейсів. Недавно знайшли в цьому місці діямант „Ґотуліо Варґас" величезної вартости.

— **Різні вісти.** У Відні помер у 45-ому році життя на удар серця кн. Ульрих Кінський, який був летуном спортовцем, головою австрійського летунського клюбу і творцем ширшого [illegible] туптва. — На конференції аероклюбів прибалтійських держав у Талліні обговорено справу організації балтійської летунської лінії і рішено щороку улаштовувати в одній з балтійських держав летунські перегони. Перші з них відбудуться в 1939. р. у Ковні з участю аероклюбів Латвії, Естонії, Фінляндії та Литви.

З кіна.

Кіно „ЕВРОПА": „Бльонд небезпека"

Хто побачить на афіші прізвище Джинджер Роджерс, партнерки славного танцюриста Фреда Астера не матиме сумніву, що побачить її в новій фільмі, де вона танцює. А тут вона поруч з Джеймсом Стюартом майстром від лірично-комедій, у лірично-драматичній ролі кабаретної танцюристки, що ніразу не показує свого мистецтва ногами. Це історія молодого доцента ботаніста, що приїхавши на один день до Ню Йорку, щоб витягнути звідти свого молодого свояка-приятеля, який задурився в якійсь танцюристці, сам з місця в ній закохується і до 24 годин жениться. Його батько — ректор університету, людина незвичайно строга. Він не дає йому дійти до слова і повідомити його про таку важну подію. Ніхто не знає, що молодий професор одружився і що він не може мешкати разом з молодою жінкою; він мусить увесь час скриватися і жити окремо. За кожним разом, коли він шукає нагоди для розмови з батьком виринає якась перешкода. Молодята страшенно закохані шукають раз-у-раз місця до зустрічі і розмов. Ця комедія має кілька дуже добрих сцен, хоч назагал трошечки одномаїтна. Зате гра Роджерс і Стюарта повна нюансів

Кіно „КАСІНО": „Поворот Арсена Люпена".

Моріс Лебляи французький автор кримінальних романів покористувався по своєму ідеєю Конана Дойля, що винайшов детектива Шерльока Гольмса — створивши тип взірцевого джентельмена. Це так мовити детектив, що краде „чесно" — за всіма правилами спортової гри, гидуючи злочинами і насильством. У цій фільмі бачимо Арсена Люпена вже як чесного хлібороба-землевласника на спокійному сільському хуторі, де він змінивши прізвище затерши сліди свого минулого, хоче оженитись і чесно доживати віку. Аж ось нараз у Ню Йорку украдено смарагд вартости 250.000 долярів, залишено підпис Люпена. Так робив усе Люпен. Це доказ, що він живе, а не вмер. Один талановитий американський детектив вибирається до Франції шукати його слідів. Звідсіля зачинається дуже складна кримінальна історія. Детектив крутиться коло злочинців, злочинці розмовляють з тайними аґентами і самим префектом поліції. Хто любить такі кримінальні загадки в совоєсі може подивляти гру доброї пари артистів Ворена Віліяма і Мельвіля Даґласа з Вірджінією Брюс на додаток

Дописи.

Городок — „Просвіті". В ювилейний день 8. грудня відсвяткувала Городок Ювилею „Просвіти" [illegible]

[illegible]

національного гимну. Найбільш зворушливою точкою свята були привіти від місцевих установ та сільських читалень округи для Матери-„Просвіти". Ці привіти свідчили про велике привязання Городеччини до „Просвіти" та про сильний зріст національної свідомости. Свято в Городку змінило цю свідомість та наповнило всіх надією на краще завтра.

КАМІНЕЧЧИНА.

Ювилейне свято з нагоди 70-ліття Т-ва „Просвіта", відсвяткувала 18. м. м. читальня „Просвіти" в Соколові пов. Камінка Струмилова. Свято почалося богослуженням у місцевій церкві, що його відправив о. Содомора. Гарну проповідь виголосив о. Цибрик з Якимова. По богослуженні відправлено панахиду за померших членів „Просвіти". Опісля рушив похід з церкви на площу коло читальні, де відбулася академія в програмі: Вступне слово виголосив місцевий секретар читальні. З черги хор під проводом п. Кашуби відспівав просвітянський гимн. По гимні виголосив проф. Гіжовський реферат про значіння і діяльність „Просвіти" за 70 літ її існування і зложив привіт від Головного Т-ва „Просвіта" і від філії Т-ва „Просвіта" в Камінці Стр. Далі виступав читальняний хор і виконано збірні та поодинокі деклямації. На закінчення відбувся живий образ „Просвіті", на тлі якого відспівано національний гимн. Свято випало дуже гарно. — Для 4. п. м. відсвяткувала величаво ювилейне свято „Просвіти" читальня „Просвіти" в Добротворі пов. Камінка Струмилова, з нагоди 70-ліття Головного Т-ва „Просвіти" та 40-ліття своєї діяльности.

Нові книжки й журнали.

ХРИСТІЯНСЬКИЙ КАЛЕНДАР на звичайний рік 1939. Третій річник. Видавнича Кооператива „Мета". Львів. 4-ка, стор. 114.

Спорт.

ЧЕСЬКА ДЕРЖАВНА ЛІГА.

Минулонедільні змагання чеської Державної Ліги відбулися серед сильного морозу при малій фреквенції публики. Вони дали такі висліди:

ПРАГА. **Спарта — Братислава 6:0 (2:0).** На цих змаганнях було всього 800 людй. Братислава виявляє далі сильний спадок форми.

ШЛ. ОСТРАВА. **Шлеська Острава — СК Пльзень 2:1 (1:0).** Видців 1500. Після цієї програної Пльзень опинилося аж на 7. місці.

ПРАГА. **Славія — СК Лібень 9:2 (2:2).** Видців 2000. Славія перейшла зі 6 на 4. місце.

КЛАДНО. **Жіденіце — Кладно 2:2 (0:1).** Ці змагання відбулися при 15 ступнях морозу. Глядачів ледви 500.

ЗЛІН. **Батя — Вікторія Жіжков 5:3 (4:2).** На цих змаганнях було всього 400 глядачів.

ПАРДУБІЦЕ. **Пардубіце — Наход 5:1 (0:0).** Видців 1500. Пардубіце є справжньою ревеляцією осінніх гор.

•

В табелі веде Спарта (15 т.) перед Пардубіцами (15 т.). Дальші місця займають: Шл. Острава (12 т.), Славія (11 т.), Кладно (11 т.), Батя (11 т.), СК. Пльзень (11 т.), Жіденіце (9 т.), Братислава (8 т.), Наход (7 т.), Вікторія-Жіжков (4 т.), СК. Лібень (4 т.)

ІТАЛІЙСЬКА ЛІГА.

Новара — Ювентус 0:0, Ляціо — Трієстіна 1:0, Больоня — Люккесе 2:2, Ліворно — Модена 1:0, Барі — Рома 3:1, Дженова — Наполі 3:1, Торіно — Амброзіяна 2:1, Міляно — Лігурія 0:0.

ЮГОСЛАВЯНСЬКА ЛІГА

Граджанський — Єдинство 2:0, Спарта Земунь — БАСК 1:0, Београдський — Сараєво 2:1, Гайдук Спліт — Граджянський Скопле 5:2, Югославія — Любляна 0:0, ГАСК — Славія Вараждин 0:0.

УКРАЇНА — РЕКОРД.

В неділю 25. грудня відбудуться товариські боксерські змагання репрезентаційної вісімки України зі сильною жидівською А-клясовою боксерською дружиною Рекорду. Ці змагання є реваншом за стрічу з вересня ц. р., в якій наші боксери перемогли Рекорд 8:6. Атракцією недільних змагань будуть у першу чергу стрічі: Білий — Райс, Левкович — Едельман, Пащин — Штравс і Помірко матиме гідного противника в особі грізного Каца, який минулої неділі виграв нокавтом із Черліховським (Ревера — Станиславів). Україна виступить у своїм репрезентаційнім складі в якім здобула пять перемог по черзі (Рекорд 8:6, Чорні 14:2, Ресовія 9:7, Лехія II. 16:0, ЖРКС 16:0).

Ці змагання відбудуться в салі кіна „Світовид" при вул. Кушевича (червоний будинок, на ліво за замарстинівським мостом), дойзд трамваями ч. 9 і 10. Початок змагань точно в год. 12. впол. Для членів Т-ва знижка.

РЕКОРДОВИЙ ВИСЛІД — 38:0!

Таку, неімовірно високу перемогу осягнула гаківкова дружина Берлінер СЦ над Т. Г. Ц. в Гамбургу.

ЦЮРІХ. **Швайцарія — Франція 11:0 (6:0, 2:0, 3:0).** Міждержавні гаківкові змагання закінчилися високою перемогою швайцарської дружини.

РЕЧИНЦІ ГАКІВКОВИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНИ.

У цьогорічних гаківкових мистецтвах А-кляси візьмуть участь такі дружини: Україна, Погонь, Лехія, Чорні І Б і АЗС. Речинці вильосовано такі: 2. І. 1939 АЗС — Чорні І Б. 4. І. Чорні І Б — Погонь, 6. І. Погонь — АЗС, 10. І. Лехія — Погонь, 12. І. АЗС — Україна, 15. І. Україна — Лехія, 17. І. Погонь — Україна, 19. І. Лехія — Чорні І Б, 22. І. Чорні І Б — Україна, 24. І. АЗС — Лехія. Перша дружина Чорних грає, як відомо, в Державній Гаківковій Лізі

—o—

Листування Редакції.

Вп. Микола Коваль, Варшава: Не можемо помістити з цензурних причин.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Четвер 22. XII. год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Пятниця 23. XII. год. 7.30 веч. „Галузка розмарину".

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ТЕРНОПІЛЬ:

22. XII. Сіосі (премієра).
23. XII. Казка старого млина.
25. Святочна вистава „Наталка Полтавка".

Український Театр ім. І. Котляревського.

ПЕРЕМИШЛЬ (саля Нар. Дому):

22. XII. ?
23. XII. Пригода в Черчі.
24. XII. ?
25. XII. Невольник.

Білети скорше продає Нар. Торговля.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

РАДЕХІВ:

22. XII. Сорочинський ярмарок.
23. XII. Гетьман Полуботок.

СТОЯНІВ:

24. XII. Дай серцю волю.
25. XII. Пісня Бескиду.
26. XII. Сорочинський ярмарок.
27. XII. Гетьман Полуботок.

В січні 18, 19 і 20 Театр завітає до Львова, саля Нар. Дому.

КІНА.

АПОЛЬО: „Битва на Бродвею".
АТЛЯНТИК: „Білі прапори".
БАЛТИК: „Король бавиться", „Герой наших часів".
ВАНДА: „Несамовитий дім", „Візьми моє серце".
ГРАЖИНА: „Гегенна" на осн. Ол. Мишка.
ЕВРОПА: „Білява небезпека".
ЕМПІР: „Готель у Тиролі".
КАСІНО: „Поворот Арсена Люпена".
КОПЕРНИК: „Стежа на пустині".
МАРУСЕНЬКА: „Нині та завсіди", „Золотий пил".
МЕТРО: „Король і хористка", „Володарка пущі".
МІРАЖ: „Ракета на Марса".
МУЗА: „Золотоволоса".
ПАКС: „Любов і сльози жінки".
ПАЛЯС: „Білий метелик" із Сонею Гені.
РАЙ: „Павел і Гавел".
РІЯЛЬТО: „Дівчина шукає кохання".
РОКСІ: Подвійна програма: „Зоря Рівієри", „Проклятий скарб".
СВІТ: „Пливке золото", „Моє щастя" (Вен. Джілі).
СВЯТОВІД: „Корабель невільників".
СТИЛЕВЕ: „Для тебе сіньоріто" і ревія з Фалішевським і Волінським.
ТОН: „У тіні хреста", „Тайний агент".
УТІХА: „Потвора" і ревія.
ХИМЕРА: „Злодійка" фільма із життя шкільної молоді.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Азія: Анам, Сіям".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Китай, Індокитай".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер 22. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Популярна музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Музика з пл., 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Свят вечір у різних краях, 15.15 Клопоти та ради: „Свята, свята" діялог, 15.30 Орхестра, 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Фольклор різних народів, пл., 17.05 Що хорим і їх окруженню може дати протитуберкульозний диспансер, 17.20 Форт. твори Панча Владігерова у вик. композитора (болг. піяніста), 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Авдиція для села: **„Плекання овець зимою" гутірка в українській мові інж. Р. Голода,** Популярна музика з пл., Комунікат Рільн. Т-ва, 18.30 Життєписи інструментів: Співаюче дерево (фагот, клярнет, обой, флет і т. д.), 19.00 Розр. концерт: орх., сестри Бурські, Вітес, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Смолоскипи століть: Єрусалим звільнений, 21.30 Хоральні твори, пл., 21.45 Промова сп. Гавліни, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Трансмісія з життя, 22.25 Огляд видань, 22.35 Літер. фрагменти, 22.55 Огляд преси, 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Пятниця, 23. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Година господині: Ялинка найбідніших, ради, вістки, музика з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, 14.10 Музика з пл., 14.30 „Святий Вечір" опов. В. Орканя, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Гокус-Покус, авд. для молоді, 15.20 Спортовий порадник, 15.30 Музика сальон. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Гутірка з хорими, 16.35 П. Дюка „Учень чорнокнижника" симф. скерцо, пл., 16.45 У країні черпака та токаю, 17.00 Про От. Баха, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Музика давніх мистців, камер. концерт, **(П. Пшеничка віол.)** 18.30 „Господь милосердний" фрагм. із пов. Ю. Анджеєвського, 18.50 Хор, 19.15 „Листки з Філядельфії" розр. концерт: х., тенор, форт., 21.00 Передсвяточна гутірка, 21.15 Симф. концерт: орх., форт., 22.30 „От. Гарчинський" літер. нарис, 22.45 Музика з пл., 22.55 Інформ. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авд.

Субота, 24. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 8.00 Музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Авд. для дітей: Співаймо коляди, 11.25 Добраніч-день, ялинко, ревія для молодших дітей, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Орх., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Дарунки? мисливцям, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей: У щедрий вечір, 15.30 Концерт орх., сопран, хор, 16.25 Свят Вечір у КОП-і, 16.40 Літерат. фейл., 16.55 Коляди у вик. мішаного хору, 17.20 „Двері замкнені", фрагм. із пов. Тад. Ріттнера, 17.40 Різдво у форт. творчости, 18.00 Коляди у вик. хору катедри в Познані, 18.30 Різдвяна промова кард. Глйонда, 18.45 Словно-муз. авд., 19.45 У моряків у Гдині, 19.55 Орх., спів, 21.00 „Наша ялинка" авд. Будзинського, 21.35 Концерт орх. і хору, мецосопран, сопран, 22.40 Діялог Ад. Міцкевича з Чечотом про прикмети, 23.00 Концерт солістів: спів, форт., скрипка, смичк. квартет, 23.50 Різдво на Заоллю, 24.00—1.30 Трансм. з костела в Яблонкові на Заоллю, 1.30 Закінчення авдиції.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер 22. грудня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 18.20 Коляди, 18.00 19.45 20.10 21.00 Музика. БІЛГОРОД 20.00 Гумор, 21.00 Оп. арії, 21.30 Тріо, 22.15 Дута музика, БУДАПЕШТ 12.10 Солісти, 13.30 Циг. музика, 17.30 18.00 Оп. орх., 22.00 Концерт. ВІДЕНЬ 12.00 13.15 Розр. концерт, 18.45 Вес. вечір, 20.10 21.00 Концерт бажань. ДАВЕНТРІ-ДЯНДЗЕНДЕР 18.30 Твори Вольфа і Брамса, спів, форт., 20.10 Форт., скр., ЛЯЙПЦІГ 20.10 21.00 Концерт присв. творам Пучіні, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 19.20 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Арлезіянка" оп. Бізета, „Триградний капелюх" оп. Де Фалі, ПРАГА 17.40 Соло на фаготі. РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 20.00 (після комунікату) Легка музика, 21.15 Сирени, 21.30 22.00 23.00 24.00 Опера. РИГА 20.45 Шотляндські мельодії. РИМ 17.15 Танц. музика, 19.20 Розр. концерт, 21.00 22.00 Симф. концерт, СТОКГОЛЬМ 15.30 Пісні, 19.30 Для форт., 21.10 Хор. 22.15 Орх.

Пятниця, 23. грудня 1938.

БЕРЛІН 16.20, 17.30 Коляди, 17.00 Форт., 18.00, 19.00 Вес. муз. програма, БІЛГОРОД 18.20 Серенада, 20.00, 21.30 Нар. пісні, БРАТИСЛАВА 17.25 Танк. мельодії словацьких композиторів, БРНО 15.15 Орх., сир., БУДАПЕШТ 12.10, 17.00 Циг. музика, 18.00 Орх., 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 Опера. ВІДЕНЬ 12.00, 13.15, 14.10 Розр. музика, 15.30 Коляди Корнеліюса, 15.45 Соната ес-дур на форт., Бетовена, 18.00 Беседа вад. для молоді, 20.10 „Дідусь до горіхів“ розр. концерт, КЕЛЬН 20.10, 21.00 „Різдво Христове“ орат. Баха, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00, 22.00 Симф. пісні, ПРАГА 16.35 Квартет д-дур Форстера, 18.15 Сальон. Музика, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15 Пісні, 19.30 Віол., 21.15 Форт., РИГА 16.55 Військ. орх., 18.45, 19.15 Лотиські пісні, 19.50 Лотиська і мадярська музика, РИМ 17.00, 18.00 Віол. реситаль Г. Касадо, 22.10 Вок. концерт. СТОКГОЛЬМ 13.00 Музика давніх композиторів, 13.50 Нар. пісні, 20.50 Норвеська музика, 22.15 Нові амер. співанки та гралі пробосвики. ФРАНКФУРТ 20.15, 21.00 „Івась і Гануся“ оп. Гумпердінка.

Субота, 24. грудня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Для дітей, 18.00 20.00 21.00 Концерт, орх., хор, сол., 22.00 Дзвони, 22.20 Веселий муз. вечір. БІЛГОРОД 20.00 Словно-муз. авд. БРАТИСЛАВА 19.15 Славянські коляди. БУДАПЕШТ 17.00 Форт., 18.00 Концерт оп. орх., 20.00 Святочна музика, ВІДЕНЬ 9.30 Для дітей, 15.00 Коляди та колискові пісні, 20.20 Концерт симф. орх., ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 10.30 Для дітей, 15.00 Пісні у вик. хору та сол., 16.00 „Різдво“ орат. Баха. 20.00 21.00 Розр. музика, 22.00 Цісарський квартет Гайдна, ЛЯЙПЦІГ 15.00 Для дітей, ЛЮБЛЯНА 18.00 Концерт сальон. тріа. МІЛЯНО 19.20 Розр. концерт, 21.00 Пісні, ПРАГА 16.35 Концерт сальон. квартету, 17.25 Орган. реситаль, 20.20 Концерт орх., хору, сол., 21.15 Концерт орх., хору, квартету, РАДІО ПАРІ 18.05 Для дітей, 21.15 21.30 22.00 23.00 Коляди. РИМ 17.15 Камеральна музика, 19.20 Розр. концерт, 21.00 22.00 Різдвяний концерт, ШТУТГАРТ 9.30 Нар. музика, 10.30 Орг. музика, 11.30 Нар. мельодії, СТОКГОЛЬМ 16.40 Концерт солістів.

Радіокутик.

РАДІОФОНІЗАЦІЯ 100 ПРОМИСЛОВИХ ЗАВЕДЕНЬ.

У Лодзі ведуть спеціяльну акцію радіофонізації робітників, збірним закупом фабрик радієвих приймачів. Ця акція, яку проводить Громадянський Комітет Радіофонізації Краю, розвивається дуже успішно. За останній місяць приступило до неї дальших 26 промислових заведень а це вказує на успіх, яким тішилася ця акція в інших фабриках. Слід зазначити, що розширення цієї акції на 96 фабрик, вдалося тільки завдяки поставі робітників, які масово вступають зі своїх працедавців з проханням збірного закупу радієвих приймачів.

РАДІОВИЙ КУРС.

У Лодзі закінчено тримісячний курс радієвої підготови. Абсольвентам курсу видано посвідки. Одначе інструкторські дипльоми дістануть щойно по переведенні праць на місцях. Кожний інструктор мусить зрадіофонізувати хоч[illegible] одне село.

Оповістка.

З нагоди іменин Вп. П. Анни Рожанковської персонал фірми „Арова“ складає 20 зол. на добродійні ціли. 3011

БІРЖА

Львів, 21. грудня 1938

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·22—88·8[illegible] Долари америк. 5.28·00—5.25·5[illegible]. Долари канад. 5.22·50—5.20·00. Фльорени гол. 287·5[illegible]—286·75. Франки фр. 13·97—13·85 Франки шв. 119·70—118·85. Фунти анг. 24·8[illegible]—24·64. Гульдени данц. 10[illegible]·25—99·75 Корони ческ. 10·75—10·40 Корони дун. 10·70—109·90 Корони норв. 124·53—123·70 Корони шв. 12[illegible]·69—126·75. Ліри італ. 18·90—17·80 Марки фінлян. 10·95—10·70, Марки нім. срібні 91·00—87·00. Тель-Авів

Папери.

1 і пів проц. внут. 64·38—65·00 3 інв. 4 ем. 85·00 серія 93·00 2 ем. 84·00. серія 90·50 5. конвер 69·00. 4 прем. дол. ненот. 4 консолід. 65·75—65·50

Акції.

Банк Польський 137·00 Цукор 37·00 Вугодь 34·50—34·75, Лільпоп 93·25—93·50 Островець 68·00, Стараховичі 46·5[illegible].
Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, дня 21. грудня 1939

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков вкл. з опак.	3·30 зол.
молоко	19—20 сот
1 кг. яєць	1·75—1·80 зол

Тенденція на масло та молоко вдержана, на яйця сильна.

ПОДЯКА

Подобалося Всевишньому забрати нам найдорожчого Батька та Дідуня о. СИМЕОНА ЧІЧИЛОВИЧА, довголітнього пароха Кобильниці Руської — в його 82 р. життя і 52-му священства.

В болючий час смерти та похорону проявлено нам стільки співчуття й помочі, що бодай щирою подякою хочемо віддячитися за все добро і ввесь труд.

Всечесному Духовенству, що проводило похоронним обрядом складаємо окрема сердечне Спаси-Біг на руки Всеч. о. Декана Маткінського.

Всеч. о. Сотрудникові Согорові щиро дякуємо за велику поміч, якою нам прислужився в похоронних заходах.

Вельмишановним Паням: Пані Іванні Ангульській та Пані Чеславі Согор дякуємо за прихильність, з якою заходили заопікуватися домом в часі, коли нам до нього бракло моральних сил.

Дякуємо Вп. Панові Сайкові за те, що повбів про хор. Дякуємо хористам, окрема дівчатам, що звеличали своїм співом похоронний обряд. Дякуємо теж місцевим Товариствам за прояви вдячної памяти супроти Покійного. Т-ву „Луг“ дякуємо ще й за те, що заняллося порядком похоронного походу. Дякуємо врешті всім, що провели Покійного на місце вічного спочинку.

Окрему подяку складаємо парохіянам Десятки літ нам Батько й Дідусь вів їх душпастирською рукою з покоління в покоління — тепер Вони провели Покійного на Божий відпочинок; провели масово, з жалем по Ньому із вдякою для вдлів Його житейських трудів.

Діти і внучка.

КОНКУРС.

Головний Видів Т-ва „Просвіта“ у Львові, розписує конкурс на 6 стипендій з фундації бл. п. [illegible] Копчинського, для учениць середніх і вищих шкіл, що визначуються добрим поступом в науці. Перевагу мають [illegible] фундатора, а брак таких, [illegible] діти села Грабиця (пов. [illegible]), вищі оплати біді [illegible] української народности.

Подання вносити до дня 30. [illegible] р. на адресу Товариства „Просвіта“ у Львові, Ринок 10 з такими залученнями: шкільне свідоцтво за останній [illegible] доказ незаможности і посвідку, що потент у ній учиться.

Головний Видів Т-ва „Просвіта“

Приписові почтові друки і книжки до вжитку [illegible]сописів

якими кожне видавництво [illegible] ся можна купити в Адміністрації „Діла“ Львів, Ринок 10. Для провінції [illegible] мо за [illegible]

Ціни друків:
zawiadomienie wysyłkowe [illegible]
[illegible]zetowa książka nadawcza
оправлена (120 карток) [illegible]
оправлена (200 карток) [illegible]
Książka rozsyłkowa
на 480 поз. [illegible]
на 960 поз. [illegible]

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj. Wydawca: Spółka Wyd. „Diło“, Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło“, Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.